



# THEOSOFIA

Jaargang 101 nummer 5, oktober 2000  
Tweemaandelijks tijdschrift van de Theosofische  
Vereniging in Nederland

## Redactie:

Ali Ritsema (hoofdredacteur),  
Els Rijneker (secretaris), Anne  
Myrthe Iken, Richard van Dijk,  
Elisabeth Raven

## Secretariaat redactie:

Tolstraat 154, 1074 VM  
Amsterdam

**Abonnementen:** f 30,- per  
jaar (Nederland en België).  
Losse nummers: f 5,-.

Zetwerk: Willy Evelein  
Druk: AD-Druk bv / Zeist  
Omslag ontwerp: Tom Ockerse

© 2000

Theosofische Vereniging in  
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden  
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt  
worden door middel van druk, fotoko-  
pie, microfilm, of op andere wijze,  
zonder voorafgaande toestemming van  
de uitgever.

## Inhoud

Treedt de arena binnen Radha Burnier	166
Het kleed van de kosmos deel II Edi D. Bilimoria	169
Verlichting in de gupta vidya H.P. Blavatsky	178
Vrijheid Geoffrey Farthing	181
Wie is Krishna in de Bhagavadgita? Mary Anderson	185
Het diamanten hart H.P. Blavatsky	192
Boek & periodiek	198
Verenigingsnieuws	199
Adressen Theosofische Vereniging	204

---

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor  
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij  
vervat in een officieel document.

# Treedt de arena binnen

– Radha Burnier

**In 1881 werd er een boodschap ontvangen, later bekend geworden als de Brief van de Maha-Chohan, waarin wij de zin aantreffen: ‘Het wordt tijd dat de Theosofie de arena binnentreedt’. Deze woorden zouden evengoed in het heden van toepassing kunnen zijn. De mensen praten nu opgewonden over het nieuwe millennium, zij geloven of hopen dat wonderbaarlijke veranderingen zullen plaatsvinden vanaf het ogenblik dat ze het kalenderblad omdraaien aan het einde van het huidige millennium. Wat is er nu nieuw aan het nieuwe millennium - als het menselijk verstand hetzelfde blijft?**



In deze zelfde boodschap wordt verwezen naar twee prominente trends uit die tijd, die zelfs vandaag nog voor chaos zorgen, namelijk, de overgave van het intellect dat resulteert in vernederende bekrompenheid en bijgeloof aan de ene kant en ongebreidelde uitspattingen in ‘dierlijke neigingen’ die leiden tot meedogenloos materialisme aan de andere kant. De Brief daagt ons uit om de vraag onder ogen te zien hoe de strijdlustige instincten van de mens ingeperkt moeten worden. Kunnen theosofen een oplossing bieden die de mensheid bewaart voor deze gevaren en de bijkomende ellende?

Onder de huidige omstandigheden is er een schreeuwende nood onder de mensheid naar de inspiratie van religie - religie die haar zal bevrijden van het volkomen egoïsme en de vernederende harteloosheid van extreem materialisme. Religie die vrij is van het ‘loodzware gewicht van dogmatische interpretaties, persoonlijke namen, antropomorfe ideeën en betaalde priesters’. Wat kan zo’n religie anders zijn dan Theosofie? Wanneer de theosofie serieus bestudeerd wordt en behoorlijk gepresenteerd, kan ze ervoor zorgen dat de mensen zich afwenden van het grijpen naar voorbijgaande genoegens en hun bewustzijn verheffen tot de tijdloze vreugde van spirituele realisatie. Zoals *Aan des Meesters Voeten* zegt:

*‘De mensen, die niet weten, werken om rijkdom en macht te winnen, maar deze duren op zijn hoogst slechts een leven, en zijn daarom onwerkelijk. Er zijn grotere dingen dan deze, dingen, die werkelijk zijn en duren; indien gij deze ooit gezien hebt, begeert gij die andere niet meer’.*

Dit is een eenvoudige boodschap die verspreid moet worden op allerlei manieren met overtuigende argumenten om materialistische neigingen te bestrijden. Wanneer de grotere dingen die echt en blijvend zijn erkend worden als de enige dingen die men zou moeten verlangen, dan is de levensstrijd waarnaar in de Brief van de Maha-Chohan verwezen wordt, minder hevig en destructief.

Ten tweede: hoe meer mensen naar vervulling streven door begeerte, hoe kleiner de kans dat zij iets nieuws vinden, want begeerte is het kind van het verleden, van herinneringen en beelden van voorbije gebeurtenissen. Onze maatschappij van nu is helaas gericht op het bevorderen van begeerte. Totdat er een nieuwe cultuur is die niet georganiseerd is om in te spelen op de bevrediging van begeerte, maar die de nadruk legt op bewustzijn van wat waar en blijvend is, zal het nieuwe millennium niet echt nieuw zijn. Om *Aan des Meesters Voeten* weer aan te halen:

*‘Zij die zich aan Gods zijde bevinden, weten waarom zij hier zijn en wat zij doen moeten, en zij trachten het te doen; al de anderen weten nog niet wat zij moeten doen, en zo is hun handelwijze dikwijls dwaas, en proberen zij wegen voor zichzelf te vinden, waarvan zij menen dat zij voor henzelf aangenaam zullen zijn, niet begrijpend dat allen één zijn en dat daarom alleen wat de Ene wil, ooit voor allen werkelijk aangenaam zijn kan. Zij volgen het onwerkelijke in plaats van het werkelijke’.*

De alomtegenwoordige propagandamachine van tegenwoordig heeft enorme macht over de levens van mensen. Enorme aantallen eenvoudige mensen worden dag en nacht aangezet om wat ze niet nodig hebben te verwerven en het plezier van iets

nieuws te zoeken in triviale activiteiten. Dit is een van de oorzaken van de geweldige schade aan het milieu en van vernietigende conflicten. Hier moet een einde aan komen voordat de wereld een nieuw tijdperk binnen kan gaan. Er komt een einde aan de macht van propaganda als mensen leren vragen te stellen en te ontdekken wat zij werkelijk zijn. Naarmate ze de aanraking voelen van hun goddelijke natuur, zullen ze niet langer een egoïstische houding aannemen.

Theosofie moet de arena betreden om de nieuwe religie van universaliteit, het doen van onderzoek en liefdevolle relaties aan te bieden. De creatiefste perioden in de geschiedenis van de mensheid vonden plaats toen er een diep religieus gevoel was onder de mensen. Wij zijn trots op onze inventiviteit, maar wat we nodig hebben is ware creativiteit. Het inventieve verstand kan destructief zijn, maar het creatieve verstand is dat niet. Dat doet alleen schoonheid en goedheid het licht zien, en geen geweld en zelfzucht.

#### De alchemie van de ervaring

Het leven is een voortdurend alchemistisch proces. Alle ervaringen in het leven die ieder van ons doormaakt, hebben het potentieel om de transmutatie van het bewustzijn te vergemakkelijken. In feite betekent het leven transmutaties, die vaak onze verbeelding en ideeën te boven gaan. Op het fysieke niveau zijn onzichtbare krachten voortdurend op geheimzinnige manieren bezig met het veranderen van vormen en substanties. Wij zijn ons meestal niet bewust van deze dynamische veranderingen die het leven onderscheiden van inertie of niet-zijn.

De geboorte van een kikker is een voorbeeld van het alomtegenwoordige alchemistische proces. Na het bestuderen van de verschillende stadia, hebben wetenschappers dit als volgt beschreven: de kikker legt zijn eitjes in wat lijkt op schuim; ieder eitje verdeelt zich in tweeën, dan in vieren, enzovoorts. Het vormt een mondje; vervolgens verschijnt er een deukje dat gevormd wordt tot het darmstelsel. Binnen een paar

weken, in een ordelijk verloop, krijgen de poten, de staart en alle andere lichaamsdelen vorm. Het proces is gefilmd, en wanneer dit snel afgedraaid wordt lijkt het alsof sommige cellen uitgetrokken worden, sommige ingedrukt, en alsof het hele lichaam door *onzichtbare handen* vormgegeven wordt tot wat het kikkervisje en later de kikker wordt.

De occulte literatuur zegt dat er inderdaad onzichtbare handen zijn - die van de lagere intelligenties die mensen feeën noemen - die meehelpen bij deze schepping. Maar er is ook een verstand aan het werk achter zulke wonderlijke ontwikkelingen, als ware het een groot plan. Ze kunnen niet onder tafel geveegd worden door dit toe te schrijven aan de genen, want dan herhaalt zich alleen maar de vraag: hoe komen de genen aan die macht?

activiteit van de witte bloedlichaampjes die gewoonlijk schadelijke bacteriën aanvallen als deze het lichaam binnendringen, wordt hun weefsel binnenin de rups zelf verslonden. Naarmate de oude organen weggevoerd worden, ontstaan er nieuwe. Deze transformatie gaat ook, net als in het geval van de kikker, stapje voor stapje door. Ook dit duidt weer op een plan - een verstand aan het werk?

Het besef dat leven een alchemistisch proces is, op het fysieke gebied en op ijlere gebieden, maakt veel uit voor zover wij ons eigen leven leven. Ieder van de ervaringen die wij beleven zou deel moeten uitmaken van het totale proces van het transmuteren van het bewustzijn. Het uiteindelijk doel hiervan is uitgetekend in het goddelijk plan.

Soms treedt innerlijke transformatie naar buiten, maar meestal verloopt zij onzichtbaar. Nadat Annie Besant armoede had ervaren en genegeerd was door de maatschappij en tenslotte gescheiden werd van haar geliefde kind, herrees zij vervuld van liefde voor allen en met een brandend verlangen anderen van dienst te zijn, wat van haar een zo markant spiritueel mens maakte. Krishnamurti hilde bittere tranen toen zijn broer overleed, maar het lijden werd veranderd in een diep begrijpen van verlies, dood en gehechtheid. Dit maakte hem binnen een paar dagen na deze gebeurtenis stralend van geluk.

Dit waren misschien uitzonderlijke gevallen, maar net zoals elke dag de inname van materiaal uit de grond door de plant veranderd wordt in levengevende sappen, zo worden alledaagse ervaringen veranderd in zielsverruimende wijsheid als er echte aandacht voor is in het heden. In de *Dhammapada* staat dat niet-bewustzijn een vorm van dood is. Bewustzijn is een proces van voortdurende vernieuwing, zonder hetwelk het leven geen leven is.

Uit: *The Theosophist*, juli 1999  
Vertaling: A.M.I.

---

## Bewustzijn is een proces van voortdurende vernieuwing, zonder hetwelk het leven geen leven is.

Ook in miljoenen bomen en planten vindt onzichtbare transmutatie voortdurend plaats. Wij zien wat er buiten gebeurt: groei, bloei of het dragen van vruchten. Onzichtbaar water, mineralen en andere voedingsstoffen door de plant opgenomen, worden getransformeerd tot sap, tot energie, tot de essentialia van het fysieke leven, zoals groei, voortplanting en reconstructie wanneer dat nodig is.

De transformatie van de nederige rups tot de schoonheid van een vlinder wordt vaak bewonderd. Maar weinigen weten wat er plaatsvindt in de cocon. Dit is fantasistisch, want de organen en weefsels van de worm worden afgedankt en er ontwikkelt zich een volledig nieuwe structuur, een fenomeen dat wetenschappers niet echt begrijpen. De organen desintegreren niet zoals in een dood lichaam, maar door de

# Het kleed van de kosmos deel II

– Edi D. Bilimoria

**Wij moeten onderscheid maken tussen substantie, Materie en materie. Het zal duidelijk worden dat wij hier niet proberen geleerd te doen over woorden; termen die in populaire zin gebruikt worden duiden heel losse en vage noties aan die wij ons in de esoterische wetenschappen slecht kunnen veroorloven.**

Dr. Edi D. Bilimoria, raadgevend ingenieur in Engeland, is een bestudeerder van de theosofie en actief lid van de Engelse sectie.

Het eerste deel van dit artikel is geplaatst in Theosofia nr. 6, dec 1999, jrg. 100.

Substantie (zie fig. 3) is de subjectieve, noumenale term die gebruikt wordt voor het vormscheppende of voertuigverschaffende beginsel waarvan de objectieve realisatie *Materie* is (soms ook wel geschreven als MATERIE). Dat is in algemene zin de fenomenale term, die de reeks verschillende graden van *materie* omvat die overeenkomen met de verscheidene gebieden van existentie. (Ieder gebied heeft zijn corresponderende ‘materie-voertuig’ voor manifestatie op dat gebied). Door op die manier de Geest, een pool van de Realiteit, een objectief voertuig (dat wil zeggen, objectief ten opzichte van de Geest) te voorzien van Materie, de andere pool, wordt manifestatie mogelijk. Geest zonder Materie zou slechts een abstractie zijn (en dan ook nog een hypothetische), daar Materie de meest geëvolueerde expressievorm is (als tegengestelde pool) van de Geest, en van deze laatste de bedekking of sluier. Enigszins anders gezegd, heeft de Kosmische Ideatie behoefte aan een substantiële connectie (of voertuig) voor zijn expressie, d.w.z., Kosmische Substantie (beide zijn algemene, abstracte termen). Zonder Substantie zou Kosmische Ideatie een lege abstractie blijven, want er kan geen *manifestatie* van Bewustzijn zijn zonder de Materie als voertuig. Op dezelfde manier valt tijdens de Kosmische Pralaya (de verdwijning van het universum uit het gebied van objectiviteit, hetgeen overeenkomt met de slaaptoestand bij de Mens), Kosmische Substantie (met haar corresponderende graden van Materie) uiteen in een toestand van abstracte potentiële objectiviteit, aangezien de Materie, afgescheiden van bewuste perceptie, een zuivere abstractie is. Dit is de toestand

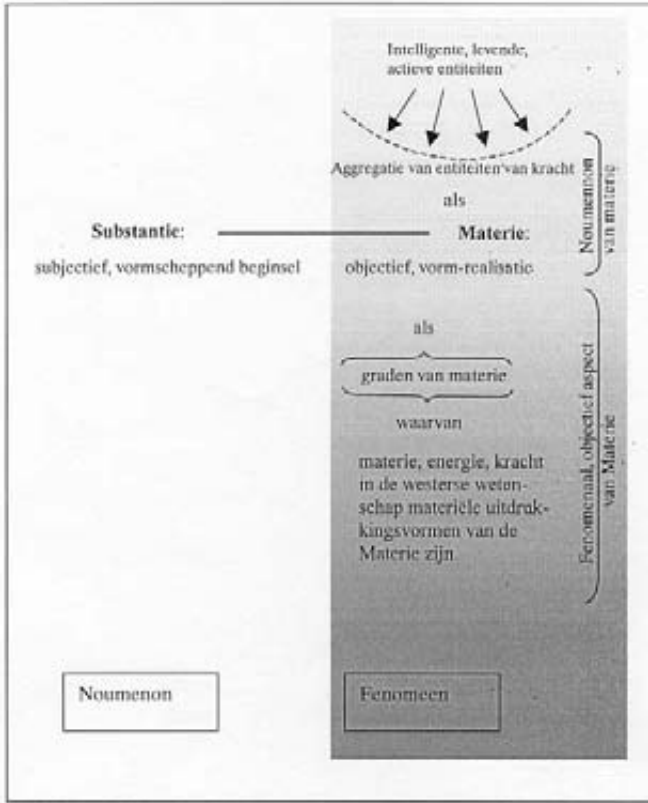


Fig. 3. Het onderscheid tussen *Substantie*, *Materie* en *materie*

waarin het zonnestelsel zich terugtrekt tijdens Mahapralaya of de Grote (Maha-)Nacht van Brahma, die een periode bestrijkt van 311.040.000.000.000 jaar.<sup>1</sup> Deze toestand staat bekend als de *laya* staat - een toestand van inactiviteit en neutraliteit waarin Substantie homogeen wordt en niet in staat tot differentiëren of handelen met het doel heterogeen te worden.

Termen als Materie (zie wederom fig.3) zijn abstracties, d.w.z. algemene termen voor massa's levende entiteiten van kracht die *gezamenlijk* optreden, net zoals het menselijk lichaam de materiële tegenpool, of de 'materie', is voor zijn inwonende ziel en geest - terwijl het lichaam zelf een samenvoeging is van talrijke

levende componenten die zichzelf constant vernieuwen, ook al geeft het gehele lichaam de indruk een onveranderend voertuig te zijn.<sup>2</sup>

Wanneer wij het woord 'voertuig' in de strikte zin nemen (Eng. *vehicle*, van het Latijnse *vehere*, dat 'dragen' betekent), is zelfs een motorvoertuig een *verzamelnaam* voor een geordend samenvoegsel van duizenden 'mechanisch levende' subcomponenten! De fundamentele occulte grondregel 'MATERIE IS EEUWIG' zal nu naar waarde geschat kunnen worden, omdat de subjectieve, vorm-*verschaffende* Substantie nooit zonder haar objectieve aspect als vorm-*realiserende* Materie optreedt. Deze laatste, op haar beurt, is een algemene term, als noumenon, voor wat de westerse wetenschap materie, energie en kracht noemt - de verzamelde *materiële uitdrukkingvormen*, die

als het fenomenale, of objectieve aspect van de Materie, 'slechts periodiek atomisch (haar aspect) worden'. In deze zin begrepen is technologie als geheel 'materie' voor de natuurwetenschap, d.w.z.

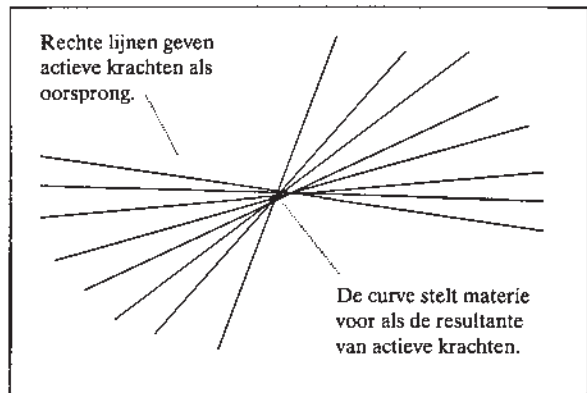


Fig.4 De 'aggregatie van krachten'-natuur van de Materie

haar materiële uitdrukkingvorm en stoffelijk voertuig, zonder welke de wetenschap in haar eentje een lege abstractie van theorieën en vergelijkingen zou blijven. Maar het belangrijke punt is dat de twee disciplines, wetenschap (als originante) en technologie (als resultante) niet *hetzelfde* zijn; maar zij staan zeker niet los van elkaar - eerder twee facetten van een realiteit - de wetten van de natuur op het stoffelijk gebied.

Bijna drie eeuwen geleden gebruikte Leibniz een paar opmerkelijke metafysische redeneringen om te bewijzen dat alle stof gereduceerd kon worden tot een samenstel van krachten. De moderne fysica erkent heimelijk maar in toenevende mate dit 'samenvoegsel van krachten'-karakter van de materie, en beschouwt interactieve krachten vreemd genoeg als de uitwisseling van *massaloze*, overbrengende deeltjes, gluons genaamd (gravitons zijn bijvoorbeeld de massaloze deeltjes die uitgewisseld worden tussen lichamen die onderworpen zijn aan de zwaartekracht). Maar massaloze, krachtdragende deeltjes komen overeen met toegeven aan het bestaan van een *aggregatie van krachten*. Dit is opnieuw een voorbeeld van de manier waarop de westerse wetenschap als medestander van de occulte wetenschap optreedt, namelijk door de stellingen van de laatstgenoemde door middel van wiskunde en experimenten te staven.

Fig.4 tracht dit 'samenvoegsel van krachten'-karakter van de materie te illustreren. Hier vertegenwoordigen de rechte lijnen, als originant, actieve krachten; en de welbekende mathematische curve, die de materie vertegenwoordigt, is het samenvloeiën van alle rechte lijnen - hun resultante of 'buitenste huid'. De curve werd in feite niet als zodanig getekend; dus strikt genomen is zij illusoir, een product van het denken, want wanneer wij de rechte lijnen uitgummen, wordt de curve daarmee ook verwijderd.

Een overduidelijke bevestiging van het bovenstaande, is dat 'dode' materie of 'lege' ruimte niet bestaat waar dan ook in de Kosmos (omdat, om het nogmaals te

benadrukken, materie een algemene term is voor het aggregaat van actieve, dus *levende* entiteiten van kracht). In al zijn diepgaande alchemistische onderzoeken verklaarde Newton expliciet dat zelfs een steen (dode materie voor een conventionele materialist) een ziel en geest heeft. Dus geen wonder dat Lord Keynes opmerkte dat 'Newtons diepste instincten occult waren'.<sup>3</sup>

Materie is voor een occultist niet een 'ding' maar een alles omvattend *beginsel* dat op alle niveaus opereert als het voertuig voor (subjectieve) Geest, of Bewustzijn om zich te manifesteren en uit te drukken in termen van objectieve expressie, of fenomenale verschijning. Substantie is een noumenale term die het hele spectrum omvat van zijn fenomenale, of objectieve manifestaties als de verscheidene gedifferentieerde graden van materie, bekend onder de algemene term 'Materie'. Het is van het grootste belang om materie en lichamen niet als 'dingen' op zichzelf te beschouwen, maar als de samenvoeging van *levende* entiteiten en krachten, want er is nergens in de Kosmos enige dode materie.

Terugkomend op de commentaren aan het begin van dit artikel, beseffen wij dat er helemaal geen tegenspraak is tussen de beweringen van Einstein en *De Geheime Leer*<sup>4</sup>, zodra de verschillende betekenissen die toegekend worden aan de termen 'materie' en 'MATERIE' juist verstaan worden.

De oorsprong en afkomst van energie en materie

Wij beschouwen dit onderwerp eerst langs de weg van eenvoudig intuïtief redeneren, alvorens de occulte leer over hoe energie en materie ontstaan, samen te vatten.

Een intuïtieve occulte evaluatie

Het Punt binnen een Cirkel is een eeuwenoud occult symbool. De esoterische betekenis is de Mahabindu, of Eerste (*ongemanifesteerde*) Logos, vertegenwoordigd door het Punt dat verschijnt op Mahakasa, de grenzeloze en oneindige ruimte

van de Ruimte, vertegenwoordigd door de Cirkel. In de gemanifesteerde Eenheid hebben de beginselen van Punt en Ruimte hun tegenpolen respectievelijk als *Bindu* en *Akasa*. Men zal zich realiseren dat Mahabindu alleen maar de tegenovergestelde grens is van de Mahakasa. Met andere woorden, *dezelfde* Realiteit wordt gekarakteriseerd door twee aspecten: het oneindig kleine, en het oneindig grote. De tegenpool van Mahakasa in het gemanifesteerde is Akasa - de ultieme expansie van Bindu. Wij kunnen intuïtief begrijpen dat welk Punt dan ook, door zijn sterk geconcentreerde natuur, wil expanderen - datgene wat zich geconcentreerd had tot in het Punt vervult zijn expanderende 'Ruimte'.<sup>5</sup> Aldus is oneindige Ruimte de ultieme expansie van het dimensieloze Punt.

Aldus kunnen wij ons voorstellen dat naarmate het Punt expandeert, de 'bevatte omvang' niet niets kan zijn in absolute zin. Het is zeker geen *ding* (no-thing), maar eerder een plenum van vitaal materiaal (een 'energetisch vacuüm' om de terminologie van de moderne fysica te gebruiken). De energiemassa die geconcentreerd was in het Punt is nu de 'zelfde' energiemassa die 'verstrooid' is als de 'energetische materie' van de expanderende Ruimte (net als de massa rubber in een ballon hetzelfde is voor en nadat hij opgeblazen was).<sup>6</sup> (Merk weer op dat het Punt niet expandeert *in* een ruimte om die ruimte te vullen, maar door zijn expansie *vormt* hij juist die Ruimte). Zo is in de occulte wetenschap de notie van 'lege ruimte' (of 'dode' stof zoals hierboven is uitgelegd) zonder enige betekenis, daar zo'n vacuumachtige leegte alleen toepasbaar is op een nu achterhaalde, materialistische wetenschap.<sup>7</sup>

De essentiële natuur van energie en materie

Terwijl de vibratie van fysieke atomen (gescheiden door uitgestrekte ruimten) aan grove materie haar het uiterlijk van continuïteit en vastheid geeft, zijn de Punten in Beweging (voortgekomen uit de Mahabindu) die Ruimte-Substantie waar-

van de onophoudelijke, vibrerende activiteit (Beweging) die Energie vormt als de basis van Materie. Zo wordt gemanifesteerde materie afgeleid van de 'vibrerende Substantie' van Ruimte, die steeds meer differentieert naarmate manifestatie 'neerwaarts' voortschrijdt langs de evolutionaire boog van toenemende daling van Geest in Materie. *Deze differentiatie van Ruimte produceert overeenkomstige differentiaties van Materie, erkend in haar objectieve aspect als de aggregate expressie van de talloze krachten in de natuur.* Energie en Materie zijn de getransformeerde producten van de vibrerende substantie van Ruimte.

Occulte leerstellingen over derivatie van energie en materie

Uit het bovenstaande beseffen wij waarom Akasa in het occultisme beschreven wordt als een *uitstraling* van Mahakasa, of Mulaprakriti - waarbij de term 'uitstraling' zelf een kwaliteit van energetische, *Licht*-brengende Substantie suggereert. Fig.5 toont hoe Realiteit neerdaalt naar steeds lagere (en daarom 'dichtere' en meer gedifferentieerde) niveaus van *Zichzelf*. Opdat dit kan gebeuren, scheidt of differentieert de primordiale (noumenale) Substantie, Akasa, in alle graden van onzichtbare en zichtbare Materie die het objectieve universum uitmaken. Akasa is *arupa* (vormloos) - zijn afgeleide producten zijn met *rupa* (vorm), en ieder gebied van manifestatie is Akasa in een van zijn (zeven) aspecten, waarbij de aarde de laagste is, gevolgd door het Astrale Licht, beschreven als de prentengalerij van de natuur.<sup>8</sup>

Waar bestaat Materie uit?

Het bovenstaande toont duidelijk waarom Akasa de oorzaak is van alle bestaan, of liever, *ex-istentie*, hetgeen betekent 'ontstaan uit, voortkomen uit' (uit het Latijn *ex-, sisto*). Existentie wordt ten onrechte verward met Realiteit, waarvoor wij hierboven al hebben gewaarschuwd. De oorsprong *waaruit*, en waarvandaan ontstaan plaatsvindt (Akasa in bovengenoemd voorbeeld), die vormt het Werke-



lijke, NIET datgene wat tijdelijk is 'ontstaan' - inderdaad een maya!

De westerse wetenschap en de occulte wetenschap zijn het er over eens dat energie en materie de onderling verwisselbare componenten van een dualiteit zijn die de fundamentele basis van de fysieke wereld vormt. Fysieke materie is dus 'energie onder druk'.<sup>9</sup> Beide zijn gedifferentieerd en gecondenseerd uit hun substraattoestand van ongedifferentieerde Materie in manifestatie, d.w.z. Akasa, waarvan de tegenpool als het ultieme Beginsel ondergebracht bij het ongemanifesteerde, Mahakasa is, of Mulaprakriti - het abstracte Substantiebeginsel, of ongedifferentieerde Wortel-Materie.

De dualiteit van energie en materie

Akasha, als Ether of Ruimte, is het substraat van Materie. Maar er bestaat, zoals wij reeds herhaaldelijk benadrukten, geen beginsel zonder zijn polaire wisselbegrip.<sup>10</sup> Vandaar dat het eigenlijk accurater zou zijn te stellen dat de Energie-Materie dualiteit een afgeleid product is van de Ruimte-Tijd dualiteit; want Ruimte zou een lege abstractie blijven zonder de gelijktijdige en voor eeuwig tezamen bestaande Tijd om haar uit te drukken en om haar te stimuleren te worden tot de stof-substantie van (gemanifesteerde) universa. De Tijd zet de potentie van de ruimte om in potentiële energie. Op dezelfde manier zou Energie onvervuld blijven als 'vibrerende potentiële energie',<sup>11</sup> zonder Materie om haar latente gedrevenheid te stabiliseren en in het gareel te brengen. Omgekeerd zou Materie inert zijn (niet dood!) zonder de stimulering van Energie.<sup>12</sup> Op zo'n manier bereikt de natuur een volmaakt dynamisch evenwicht, want het gemanifesteerde universum, in zijn objectieve aspect, is de uitkomst van energie-materie, die zelf een gedifferentieerde vorm en expressie is van de ultieme Goddelijke Kracht (Sakti), met Goddelijk Bewustzijn (Siva), zoals altijd, een polair wisselbegrip.

De Energie-Materie dualiteit vormt dus de secundaire dualiteit in de natuur omdat het een product is, als resultante, van de

fundamentele Ruimte-Tijd. Einstein zei in feite dat materie de plaatselijke 'condensaties' van het veld is, aangezien er geen gronden zijn om de realiteit van zowel het veld als de materie aan te nemen. Dit verwijst duidelijk naar de vooraanstaande plaats van veld (Ruimte) boven materie.

Het onderbroken karakter van energie en materie

Wij vatten de vitale bijdragen van de westerse wetenschap samen om het occulte beginsel te staven dat energie en materie in manifestatie onderbroken zijn.

Het occulte beginsel bevestigd door de westerse wetenschap

Tegen het einde van de negentiende eeuw had de wetenschap zekerheid over haar begrip van electromagnetische straling. Maar het karakter van het spectrum van straling (licht) dat uitgezonden werd door een heet lichaam moest nog worden opgehelderd. Al sedert Newton hadden fysici aangenomen dat straling voortdurend stroomde. Maar in 1900 werd Max Planck, niet dankzij enige esoterische manier van redeneren, maar gedreven door de druk van *waargenomen* fenomenen, gedwongen volkomen willekeurig aan te nemen (zoals het er toen uitzag) dat energie *niet-continu* was, met als doel om de theorie te laten aansluiten bij de conclusies van experimentele resultaten.<sup>13</sup> Hij beseftte dat deze uitstraling verklaard kon worden als lichamen verondersteld werden straling slechts in specifieke hoeveelheden te kunnen uitstralen of absorberen - niet gelijkmatig en continu. Met andere woorden, Planck dacht dat straling werd uitgezonden en geabsorbeerd in 'uitbarstingen', of niet-continue, losse energiepakketten, die hij *quanta* noemde, werd uitgezonden en geabsorbeerd. (Als voorbeeld: het foton is het quantum van het electromagnetisch veld, d.w.z. een foton is een lichtdeeltje). Dit was het begin van het tijdperk van de quantumfysica. Planck beseftte toen niet dat hij de laagste octaaf van een occulte waarheid had geformuleerd, dat wil zeggen op het fysieke vlak, die de westerse weten-

schap in de volgende eeuw gedwongen zou kunnen worden te accepteren door de onverbiddelijke logica van haar eigen verdere ontdekkingen.

Quantumfysica ligt aan de 'rand' van de natuurwetenschappen; zijn kernconcept - het quantum, is afgeleid van het beginsel van discontinuïteit, d.w.z. de onderbroken aard van Ruimte en Tijd in *manifestatie*, zoals de occulte wetenschap ons leert. Aangezien Energie-en-Materie een van de producten is van Ruimte-en-Tijd, zou men van de eerstgenoemde logischerwijs kunnen verwachten dat deze in manifestatie ook een onderbroken karakter zou vertonen. Met andere woorden, omdat Kracht/Energie (en Bewustzijn) van de oneindige bron en reservoir, het Goddelijke, via Ruimte en Tijd, die zelf discontinu zijn, getransformeerd wordt naar het fysieke plan, zou deze energie op het fysieke niveau natuurlijk ook discontinu moeten zijn, zoals Planck ontdekte - en aldus de occulte wetenschap bevestigde. Het kan dan ook geen toeval zijn dat de Sanskriet term voor quantum (hetgeen 'hoeveel' betekent) *katama* is. Het discontinu karakter van fysieke materie is te duidelijk voor woorden, behalve dan om aan te geven dat de onderlinge verwisselbaarheid van energie naar materie en vice versa (zoals beweerd wordt door de occulte wetenschap en geformuleerd door Einstein) noodzakelijkerwijs impliceert dat als vastgesteld wordt dat een van beide discontinu is, de ander dat ook zal zijn.

### Samenvatting

De bewering dat MATERIE eeuwig is, moet begrepen worden als een diep filosofisch grondbeginsel, namelijk als een beginsel voor de objectieve uitdrukking van (subjectief) Bewustzijn (of Geest). Het is geen bewering over de fysieke realiteit waar weegbare materie inderdaad zeer illusoir is.

De populaire uitdrukking 'geest boven stof' is strikt genomen ongegrond, want er is alleen het Denken en daarvan afgeleide producten.

De zogenoemde fysieke materie is een verzamelnaam voor de materiële uitdrukkingvormen van actieve en intelligente krachtentiteiten die samenvoegend optreden.

Omdat fysieke materie intrinsiek gebaseerd is op het Denken, kan het Denken dus gebruikt worden om 'materie' te beïnvloeden zodra de leerling de zware training en discipline begrijpt en beheerst, die nodig zijn om *bewust* controle te krijgen over zulke kracht. Sommige mensen worden geboren met zo'n eigenschap. Er zijn bijvoorbeeld kinderen met psychokinetische vermogens en de krachttoeren van Uri Geller zijn overbekend (ofschoon de manier waarop hij zichzelf aanprijst en zijn commerciële neigingen kritische mensen misschien niet aanspreken).

Energie en Materie zijn altijd aanwezig als onderling uitwisselbare componenten van een dualiteit.

Ruimte en Tijd zijn discontinu in hun manifestatie; vandaar dat Energie en Materie, afgeleid van de eerstgenoemde, ook discontinu zijn, zoals door de quantumfysici van deze eeuw ontdekt werd voor energie op het fysieke plan.

Tenslotte, omdat Materie een algemene term is die oneindige graden van subtiliteit omvat, van het meest etherische, of spirituele, tot het grofste fysieke materiaal, zal men beseffen dat fysieke energie en materie geen afgescheiden noties zijn, zonder relatie met Materie in de occulte zin, maar veeleer de laagste rang vertegenwoordigen van het *beginsel* van Materie zoals begrepen door de occulte wetenschap - haar laagste materiële uitdrukkingvormen.

Afdaling van  
Realiteit naar  
het fysieke plan

Neerdalende emanationele opeenvolging van Tattva's of beginselen van Kracht naar het Fysieke Plan, hun correlaties met de staten van materie en hun overeenkomsten met geluiden en lichten<sup>a</sup>

REALITEIT <sup>b</sup>	Tattva's met Engelse betekenis	elementen en staten van materie	geluiden	licht
Realiteit <sup>b</sup>	<i>Bovenste triade - arupa (vormloos)</i>			
(Hoogste bewustzijn)	Adi (1e* Logos) Primordiale kracht	Primordiaal spirituele substantie	so	blauw-wit
Bewustzijn	Anupadaka (2e Logos) Geestkracht	Spirituele essentie	mi	geel
Denken	Akasha of Alaya (3e Logos) Scheppende kracht Ether of ruimte	ether	la	indigo
Energie	<i>Onderste viertal - rupa (met vorm)</i>			
	Vayu Lucht of vitaliteit	Lucht of gas**	fa	groen
	Taijas Vuur of uitstraling	Vuur of hitte**	do	rood
Materie	Apas of jala Water of vloeistof	Water of vloeistof**	si	lila
	Prithivi Aarde of vaste stof	Aarde of vaste stof**	re	oranjerood

b...in de occulte metafysica... zijn er twee 'ENEN'... waarvan de tweede is... de weerspiegeling is van de eerste die dit kan [d.w.z. Emaneren en verdelen]

\*Akasha is de 'Universele Ziel... waaruit alles wat bestaat geboren wordt door afscheiding of *differentiatie*. Het is de oorzaak van existentie (het ontstaan); het vult de hele oneindige Ruimte, in een bepaalde zin...

\*\*De vaste, vloeibare, gasvormige en 'ether' staten van fysieke materie die overeenkomen met aarde, water, vuur en aardelementen zijn de 'laagste octaaf' of materiële expressie van Prithivi, Apas, Taijas en Vayu op het laagste plan.

<sup>a</sup> Aangepast uit *De Geheime Leer* en *Het Goddelijk Plan* van Geoffrey A. Barborka, (TPH, 1980, pp.173-8).

Fig. 5 Het emanationele tevoorschijn-komen van de Tattvas en de relatie met Materie, Geluid en Licht (alle aanhalingen zijn uit *De Geheime Leer*)

## Noten

1. Geoffrey A. Barborika, *The Divine Plan (Het Goddelijk Plan)*, Theosophical Publishing House, 1980, pp.13-17. Deze tijdvakken zijn radicaal in tegenspraak met de zg. Oerknal theorie, die zich alleen beperkt tot de veronderstelde explosieve geboorte van het fysieke universum. Niettemin postuleert een van de Oerknal modellen van de moderne kosmologie de notie van een 'Big Crunch', een 'Eindkrak', namelijk de dood van het universum. Ofschoon deze theorie uiterst materialistisch is, lijkt zij een flauwe afspiegeling van de eeuwige occulte leerstelling over pralaya.

2. Wij kunnen dit uitbreiden door erop te wijzen dat de 'menschheid' een verzamelnaam is voor menselijke wezens van allerlei typen. Vele van dergelijke voorbeelden zouden kunnen worden aangehaald.

3. Lord Keynes kocht een substantieel deel van de alchemistische papieren van Newton en werd er daardoor toe gebracht bovenstaande opmerking te maken. In een lezing voor een besloten publiek bij de Royal Society Club in 1942, zei Lord Keynes dat Newtons 'diepste instincten occult waren', en dat al zijn ongepubliceerde werk over esoterische zaken 'gekenmerkt worden door zorgvuldige geleerdheid en uiterste soberheid wat betreft uiteenzetting. Zij getuigen van evenveel gezond verstand als de *Principia*'.

4. Dit zou geen verbazing moeten wekken daar Einstein naar men vermoedt een bestudeerder was van *De Geheime Leer*, zoals eerder vermeld.

5. Bijvoorbeeld: een aanvankelijke begeerte kan zich ontwikkelen tot een allesverterende bezitterigheid. Productiever kunnen gedachten, als zaadjes van mededogen in het denken geplant, door het lezen van heilige geschriften, binnenin ons uitgroeien tot dienstbare daden voor de mensheid; en het mooiste voorbeeld is de Eerste Doelstelling van de Theosofische vereniging: het vormen van een 'kern van de universele broederschap van de mensheid'. Deze kern moet uitdijen om een liefde vanuit het hart voor de hele mensheid te omvatten. In al zulke gevallen vult hetgeen geconcentreerd was in het Punt zijn expanderende 'Ruimte'.

6. Deze leerstelling wordt nogmaals ten dele herhaald door de oerknaltheorie die op een volkomen materialistische, dus incomplete manier beweert de geboorte van ons fysieke universum te beschrijven. De massa die nu het universum vormt zou naar men zegt op het moment van de Knal geconcentreerd zijn tot een oneindig klein punt. Zo Boven, zo Beneden: al is ons fysieke universum nog zo machtig, als microkosmos vertoont het dezelfde kosmogonische eigenschappen als die van het grootse Kosmische plan - de macrokosmos.

7. Zelfs hier heeft de quantumfysica aangetoond dat het zogenoemde vacuüm een kolkende zee van energie is, waaruit deeltjes zoals fotonen (lichtdeeltjes, vandaar dat ze energie vertegenwoordigen) 'naar buiten' kunnen 'borrelen'.

8. Dit is omdat iedere gedachte en handeling die zich voordoet in de fysieke of psychische rijken een onuitwisbare indruk maakt op het Astraal Licht, en toegankelijk is voor diegenen met zuiver helderziende eigenschappen. Als een zeer ruwe analogie, net als fysieke objecten beschouwd kunnen worden als vormen die 'gesneden' zijn uit een 'lichtblok' - daar fysieke materie, zoals de westerse wetenschap bevestigd heeft, gestold licht is, of energie - zo kunnen gedachten gezien worden als vormen die gebeeldhouwd zijn in het Astraal Licht.

9. Andere flamboyante suggestieve termen zijn 'gekristalliseerd licht' en 'opgepote straling'. Deze laatste term zou naar men zegt bedacht zijn door Planck zelf. Zij brengen alle de essentiële betekenis over van materie als een bepaalde staat van energie/uitstraling/licht.

10. Wanneer wij in gedachten ons verwijderen van de staat van geïntegreerde heelheid, lijkt ieder gemanifesteerd aspect van een geïntegreerde staat op een dualiteit tussen subject en object, kenner en gekende enz., dank zij het polariserende effect van het denken; of in de gezaghebbende woorden van Blavatsky: 'Zodra wij in gedachten deze (voor ons) Absolute Ontkenning verlaten, treedt dualiteit op in het contrast van Geest (of Bewustzijn) en Materie, Subject en Object. Geest (of Bewustzijn) en Materie moeten echter beschouwd worden, niet als onafhankelijke realiteiten, maar als de twee symbolen of aspecten van het Absolute.

11. Potentiële energie gebruikt in metaforische en niet in de strikt wetenschappelijke zin van de energie van een lichaam, op grond van zijn positie boven een gespecificeerd gegeven.

12 Iedere dualiteit in de natuur is afgeleid van de oerdualiteit van Siva en Sakti - het Goddelijke Bewustzijn, dat een positieve en statische eigenschap vertoont, en zijn polaire tegenhanger, Goddelijke kracht, die een negatieve, dynamische eigenschap laat zien. Aldus is de statische eigenschap van Ruimte afgeleid van Siva, en de dynamische aard van Tijd van Sakti. Het dynamische karakter van Energie is afgeleid van Sakti, en de statische kwaliteit van materie van Siva.

13 Dit is beslist niet de eerste keer dat in de wetenschap aannamen (hoe bizar ze ook lijken) gekozen worden om een reeds vastgestelde conclusie te rechtvaardigen en met geweld aan te passen, en dat aannamen worden genegeerd die in conflict komen met de bedoelde uitkomst. Op deze wijze wordt menig theorie van een masker van respectabiliteit voorzien, ondanks het gebrek aan een redelijke basis ten tijde van de formulering, ofschoon latere gebeurtenissen en omstandigheden, zoals in dit geval, de geldigheid van de theorie wellicht kunnen rechtvaardigen.

Uit: *The Theosophist*, mei 1999  
Vertaling: A.M.I. en R.Th.v.D.

Hij, die op het Pad is, bestaat niet voor zich zelf,  
maar voor anderen; hij heeft zich vergeten, opdat  
hij hen moge dienen.

Hij is als een pen in Gods hand, waardoor Zijn  
gedachte kan vloeien en zich hier beneden kan  
uitdrukken, hetgeen zonder pen onmogelijk  
geweest zou zijn.

En terzelfder tijd is hij ook een levende vlam van  
het vuur, die op de wereld de Goddelijke Liefde  
uitstraalt, welke zijn hart vervult.

Uit: Aan de voeten van de Meester

# Verlichting in de gupta vidya

– H.P. Blavatsky

**Theosofie is de archaische *Wijsheidsreligie*, de esoterische leer die ooit bekend was in ieder vroeger land dat aanspraak maakte op beschaving.**



Alle oude geschriften laten ons deze ‘Wijsheid’ zien als een emanatie van het goddelijke Principe; het helder begrijpen ervan wordt getypeerd in namen als de Indiase Boeddha, de Babylonische Nebo, de Thoth van Memphis, de Hermes van Griekenland; ook in de benamingen van sommige godinnen - Metis, Neitha, Athene, in de Gnostieke *Sophia*, en tenslotte - in de Vedas, van het woord ‘weten’.

Onder deze benaming vermeldden alle aloude filosofen van het Oosten en het Westen, de Hiërofanten van het oude Egypte, de Rishis van Aryavart, de Theodidaktoi van Griekenland, alle kennis van occulte en essentieel goddelijke dingen. De *Mercavah* van de Hebreeuwse rabbi's, de wereldse en populaire series, werden aldus aangeduid als alleen maar het voertuig, de uiterlijke schil, die de hogere esoterische kennis bevatte. De Magiërs van Zoroaster kregen instructie en werden ingewijd in de grotten en geheime loges van Bactrië; de Egyptische en Griekse hiërofanten hadden hun *apporrheta*, of geheime gesprekken, tijdens welke de *Mysta* een *Epopta* werd - een Ziener...

Om de Theosofie volledig te definiëren, moeten wij haar in al haar aspecten bekijken. De innerlijke wereld is niet voor allen

verborgen door een ondoordringbare duisternis. Door die hogere intuïtie, verworven door *Theosofia* - of Godskennis, die het denken van de wereld van vorm binnenvoerde in die van vormloze geest, is de mens in iedere eeuw en in ieder land somtijds in staat gesteld om dingen in de innerlijke of onzichtbare wereld waar te nemen. Vandaar het 'Samadhi', of *Dyan Yog Samadhi*, van de Hindoe asceten; de 'Daimonion-photi', of spirituele verlichting van de Neo-Platonisten; de 'sterrenconfabulatie van de ziel' van de Rozekruisers of Vuurfilosofen; en zelfs de extatische trance van mystici en van de moderne mesmeristen en spiritisten zijn identiek van aard, ook al zijn zij verscheiden wat betreft hun manifestatie.

Plotinus, de leerling van de 'door God onderwezen' Ammonius, vertelt ons dat de geheime *gnosis* of de kennis van theosofie, drie graden heeft - opinie, wetenschap en *illuminatie*. 'Het middel of instrument van het eerste is zintuig of perceptie; van het tweede dialectiek; van het derde intuïtie. De rede is ondergeschikt aan het laatstgenoemde; het is *absolute kennis*, gegrondvest op de identificatie van het denken met het bekende object'. Theosofie is de exacte wetenschap van de psychologie, om zo te zeggen; zij staat in verhouding tot het natuurlijke, niet-gecultiveerde mediumschap, zoals de kennis van een Tyndall zich verhoudt tot die van een schooljongen in de natuurkunde. Zij ontwikkelt in de mens een rechtstreeks inzicht; dat wat Schelling aanduidt als 'een besef van de identiteit van subject en object in het individu'; zodat de mens onder de invloed en kennis van *hyponia* goddelijke gedachten denkt, alle dingen ziet zoals ze werkelijk zijn en tenslotte 'de ontvanger wordt van de Ziel van de Wereld', om een van Emerson's mooiste uitdrukkingen te gebruiken. 'Ik, de onvolmaakte, adoreer mijn eigen perfectum' - zegt hij in zijn superbe essay over de *Overziel*.

Naast deze psychologische, of zielskant, cultiveerde de Theosofie iedere tak van wetenschappen en kunsten. Zij was door en door vertrouwd met wat nu algemeen bekend staat als mesmerisme. Praktische theurgie of 'ceremoniële magie', waartoe de Rooms Katholieke geestelijken zo vaak hun toevlucht namen in hun exorcisme, werd door de theosofen verworpen. Alleen Jamblichus, die de andere Eclectici oversteeg, voegde de doctrine van de Theurgie toe aan de Theosofie.

Wanneer de mens onwetend is over de ware betekenis van de esoterische goddelijke symbolen van de natuur, neigt hij ertoe de krachten van zijn ziel verkeerd in te schatten. In plaats van spiritueel en mentaal met de hogere, hemelse wezens, de goede geesten (de goden van de geestenbezweerders van de Platonische school)

---

**Een uitmuntend mens is uitzonderlijk. Hij wordt niet overal geboren.**

**Waar zulk een held ter wereld komt, vaart zijn geslacht er wél bij.**

**Uit: Dhammapada**

De zoektocht naar het meer goddelijke 'zelf' van de mens, die zo vaak en zo ten onrechte wordt geïnterpreteerd als individuele vereniging met een persoonlijke God, was het doel van iedere mysticus, en geloof in de mogelijkheid ervan lijkt van dezelfde tijd geweest te zijn als de oorsprong van de mensheid, die door ieder volk anders genoemd wordt. Wat de Yogin en de Shrotriya *Vidya* noemen, noemen Plato en Plotinus 'Noetisch werk'. 'Door reflectie, zelfkennis en intellectuele discipline kan de ziel opgeheven worden tot de visie van het eeuwig ware, het goede en het schone - dat wil zeggen, tot de *Visie van God* - dit is de *epopteia*', zeiden de Grieken. 'Om je ziel te verenigen met de Universele Ziel', zegt Porfirius, 'is slechts een volkomen zuiver verstand vereist. Door zelfcontemplatie, volkomen kuisheid en zuiverheid van lichaam, kunnen wij Het dichter benaderen, en, in die staat, ware kennis en wonderbaarlijk inzicht ontvangen'.

te communiceren, zal hij onbewust de kwade, zwarte machten die rondom de mensheid hangen, oproepen - de onvergankelijke, grimmige scheppingen van menselijke misdaden en ondeugden - en aldus van *theurgie* (witte magie) tot *goetia*, (zwarte magie) vervallen. Toch zijn noch witte noch zwarte magie wat populair bijgeloof onder die termen verstaat. De mogelijkheid van 'het oproepen van geesten', volgens de sleutel van Salomon, is het

toppunt van bijgeloof en onwetendheid. Alleen zuiverheid van daad en gedachte kan ons opheffen tot een omgang 'met de goden' en ons het doel waar wij naar streven, doen bereiken. De alchemie, waarvan zovelen geloven dat het zowel een spirituele filosofie geweest is als een fysieke wetenschap, behoorde tot de leringen van de theosofische school.

Uit: *The Theosophist*, oktober 1879  
Vertaling: A.M.I.

Al zijn de geneugten hemels,  
de volgeling van Boeddha  
verlustigt zich er niet in.

Hij vindt vreugde  
in beëindiging van begeerten.

Uit: Dhammapada



# Vrijheid

– Geoffrey Farthing

**Vrijheid is een magisch woord. Het betekent de kans zichzelf te zijn, als een eerlijk en waarachtig mens op te groeien zonder vervormende of verlamme invloeden, en de gelegenheid te hebben het leven naar eigen inzichten te leven zonder inmenging van anderen, zonder disharmonie, irritatie, of vrees. Het betekent te kunnen leven zonder inbreuk op het privé-leven, en het houdt in vrijheid van gedachte en keuze, en de mogelijkheid voor iedereen en alle rassen zich volgens hun eigen aanleg en karaktertrekken te ontwikkelen. Met vrijheid wordt dit alles en nog veel meer bedoeld.**

Is een baby, is een scholier vrij? Is een jongeman die verliefd is of een vak leert vrij? Is een getrouwde man of vrouw vrij? Zijn wij, als ouders, vrij wanneer de kinderen zijn opgegroeid en het huis hebben verlaten? Zijn wij op oudere leeftijd vrij? We vinden al deze situaties beperkend en wellicht lastig. Is een schipbreukeling op een verlaten eiland of een kluizenaar op een berg vrij? Ieder afzonderlijk zou zeker vrij zijn van bemoeienis van andere mensen. De enige beperkingen die hij zou kunnen ondervinden zouden die van hemzelf zijn. In dergelijke gevallen zouden zij nooit onze aandacht trekken en zouden wij geen goed oordeel over onszelf hebben, tenzij wij onze tekortkomingen en onze sterke punten zelf zouden zien. We zouden met onze ijdelheden kunnen leven zonder dat hierop kritiek wordt geleverd. Er zou niemand zijn om ze onder onze aandacht te brengen. Om dit te vermijden, en te worden vergeleken met anderen, of het hoofd te moeten bieden aan stress en moeilijkheden die horen bij relaties met anderen, trekken enkelen onder ons zich wellicht terug van hun medemensen.

De kluizenaar of heremiet moet voor zijn lichaam zorgen. Hij heeft voedsel, kleren, warmte enzovoort nodig, maar dit vormt geen uitdaging voor hem, en brengt hem er niet toe zichzelf kritisch te beoordelen. Alleen andere mensen zorgen hiervoor.

Natuurlijke omstandigheden zoals klimaat, weer, geografische ligging, onze afhankelijkheid van voedsel, water, lucht, rust en zo voort, zelfs de meeste van onze eigen beperkingen zijn aanvaardbaar. We kunnen verhuizen, of anders onze omstandigheden veranderen. We kunnen onze beperkingen negeren maar we kunnen andere mensen niet negeren, noch ze veranderen om ze meer bij ons te doen

passen. Dit is vaak geprobeerd, door overtuigingskracht, soms op een zachtvaardige wijze, soms gewelddadig. Welk recht heeft iemand om te trachten zijn medemensen te veranderen, erkennende dat wat hij ook doet onvermijdelijk een aantasting is van hun vrijheden, sociale gewoonten, godsdienstige opvattingen, en politieke idealen? Wie heeft het recht de norm vast te stellen en te zeggen wat wenselijk is en dus afdwingbaar? Deze vragen lijken praktisch niet te beantwoorden in zinvolle bewoordingen. Het lijkt echter dat de evolutie de middelen voor een vreedzame ontwikkeling in menselijke gemeenschappen heeft uitgewerkt. Het eerste essentiële punt is de beperking van individuele vrijheden binnen aanvaardbare grenzen. Gewoonte gedurende een lange tijd geeft de grenzen aan, en 'de overheidsinstantie' dwingt de naleving ervan af. Binnen deze grenzen is de maximale individuele vrijheid voor zelf-expressie, gebruik van tijd, werk, de algehele inrichting van het leven, het denken enzovoort van wezenlijk belang. De 'overheidsinstantie' moet bovendien aanvaardbaar zijn. Het gezag moet niet onvoorspelbaar, instabiel, of willekeurig zijn. De overheid moet de wet uitvoeren maar niet vaststellen. Elke wet van de gemeenschap moet gerechtvaardigd zijn en door die gemeenschap aangevochten kunnen worden en dient nooit onbetwistbaar en star te worden.

---

### ... Niemand behoort enige rechten of machten te hebben om zijn wil aan anderen op te leggen.

Behalve deze beperkingen van vrijheid behoort niemand enige rechten of machten te hebben om zijn wil aan anderen op te leggen, tenzij in het geval van bijvoorbeeld ouders die kinderen opvoeden. Maar wie zou hiervoor praktische regels kunnen opstellen anders dan liefde en begrip (en heel wat moed)? Vrijheid vraagt om een onderzoek naar problemen zoals 'toegestane' seksuele betrekkingen en de gevolgen hiervan voor de gemeenschap. In hoeverre

is het individu ondergeschikt aan de gemeenschap of de gemeenschap aan het individu?

We hebben de vrijheidsbeperkingen die een mens ondervindt onderzocht, gewoon omdat hij is die hij is, en we hebben de onvermijdelijke beteugelingen van de samenleving in ogenschouw genomen.

We hebben de reacties van de ene persoonlijkheid op de andere opgemerkt, met inbegrip van die welke zeer subtiel zijn zoals bijvoorbeeld Caesars 'afkeuring' van de genialiteit van Marcus Antonius. De mens is afhankelijk van de natuur. Afdelingen van de menselijke familie zijn afhankelijk van elkaar. Zij kunnen niet zonder de ander vooruitkomen. Geen mens ontstaat alleen, en kan evenmin zichzelf alleen opvoeden. Als kind is hij hulpeloos, en geheel afhankelijk. Mensen komen in gemeenschappen samen voor bescherming, werkverdeling, om zich voort te planten enzovoort. Een gemeenschap zorgt voor nog veel meer dan voor het fysieke welzijn van de mens. Zij brengt hem in aanraking met die belangrijke relaties met andere mensen. Daardoor wordt voorzien in de behoeften aan genegenheid, bewondering, zekerheid, evenals aan kritiek en toetsing. Dit vervult onze emotionele behoeften. Op dezelfde wijze hebben we de stimulering van onze medemens nodig om ons te laten denken, en te zorgen dat wij ons duidelijk uitdrukken, met andere woorden om onze mentale ontwikkeling te bevorderen.

Fysiek, emotioneel en mentaal zijn we grotendeels afhankelijk van anderen. Maar zoals we gezien hebben zorgt dit aan de ene kant voor het stimuleren en het plezier van interactie, maar aan de andere kant leidt het tot beperkingen en soms tot onaangenaamheden. In de Theosofische Vereniging noemen we deze beproevingen en beperkingen ons karma, het resultaat van wat we gedaan hebben. Wanneer we dit volgens de huidige opvattingen beschouwen als hulpmiddelen voor karakterontwikkeling, zouden we ons dan werkelijk hiervan los kunnen maken, zelfs als we konden?

Begint het er op te lijken alsof er niet zo iets is als vrijheid, en als die er wel is, zou die dan werkelijk begerenswaard zijn? Misschien moeten we een diepere kijk nemen, een onderzoek doen naar de wezenlijke aard van het bestaan, naar onze eigen existentie. Hier stuiten we op grote moeilijkheden omdat we ons bestaan alleen maar kennen in woorden die de uitdrukking zijn van ons eigen 'weten'. Dit weten zou omschreven kunnen worden als het gewaarzijn van kennen en iets kennen. Er zou gedacht kunnen worden dat we nu onnodig duister worden. Maar het moet al duidelijk zijn geworden dat los van de inmenging van andere mensen, de beperkingen die ons zijn opgelegd door onze eigen voertuigen van 'bestaan', b.v. onze lichamen, en door de fysieke omstandigheden of andere condities waarin we ons bevinden, de werkelijke beperkingen van onze vrijheid zijn. Ware vrijheid kan alleen gelden voor een ongeconditioneerde en onbeperkte toestand van zijn. Het Absolute is waarschijnlijk onbereikbaar, ten minste totdat wij opgaan in het Ene tegen het eind van onze kringlopen van bestaan, in wat Paranirvâna wordt genoemd. Paranirvâna suggereert dat Nirvâna een bewustzijnstoestand is, minder absoluut vergeleken met die van Paranirvâna, en dat er dus verschillende graden van bevrijding zijn. Voor een beter begrip moet over vrijheid in deze termen gedacht worden. Ware vrijheid wordt een innerlijke, subjectieve toestand. Een dergelijke toestand kan alleen maar betrekking hebben op het bewustzijn, en voor ons als mensen op bewuste onzelfzuchtigheid. Dit moet ook betekenen dat bewustzijn op de een of andere manier gedifferentieerd is. We moeten proberen te begrijpen wat dit zou kunnen betekenen.

We zijn vertrouwd met het idee van gebieden van bestaan: fysiek, emotioneel, mentaal, enzovoort. Het op een bewuste wijze functioneren op elk van deze gebieden, wil zeggen het op een andere wijze met bewustzijn omgaan afhankelijk van elk gebied. De 'gewaarwording', bij wijze van

spreken, van het bewustzijn is op elk gebied verschillend. De beoordeling van voorwerpen is werkzaam in één bepaalde bewustzijnslaag. Onze gevoelsmatige reactie op deze dingen en op dieren en andere mensen werkt in een andere bewustzijns-laag. Ervaring is van een andere orde. Ook bij de activiteit van de geest, bij het denken en herinneren waar niet zo veel emotie bij betrokken is, zijn we ons bewust van een bepaalde wijze van innerlijke activiteit. Het *gewaarzijn* van elk van deze wijzen van innerlijk antwoord en activiteit is weten. Merk op dat dit ook een innerlijke activiteit is die weer verschilt van de fysieke waarnemingen, of emotioneel voelen, of feitelijke gedachten, waarvan we ons allemaal bewust kunnen zijn.

---

**Als we dan zouden willen weten wat vrijheid is, dan moeten we op de een of andere wijze ons weten ontwikkelen. Dit betekent het verheffen van het bewustzijn...**

Deze toestand bewust te zijn door innerlijke zelfwaarneming van onze reacties enzovoort wordt het herinneren van het zelf of het zelfbewustzijn genoemd. In een dergelijke toestand zeggen we dat een mens op een bijzondere wijze *weet* wat hij aan het doen is. Deze staat van bewust te zijn van zichzelf in het handelen en bewust te zijn van de handeling is weten in de bovenvermelde betekenis.

Nu kan deze wijze van weten niet aangeleerd worden omdat het niet afhankelijk is van de gekende dingen of handelingen. Het bekende is beperkt of geconditioneerd. Als we dan zouden willen weten wat vrijheid is, dan moeten we op de een of andere wijze ons weten ontwikkelen. Dit betekent het verheffen van het bewustzijn ontdaan van het objectieve bewustzijn, dat wil zeggen, van de gewone manier waarop we functioneren op alle gebieden tijdens de waaktoestand. Dit is een bijzondere menselijke vaardigheid. Carl Jung, de vooraanstaande psycholoog, heeft ons

verteld van de gebeurtenis toen hij zich op een dag terwijl hij naar school ging, op deze bijzondere wijze van zichzelf gewaar werd, zelfbewust werd. Het is de toestand die zo bewonderingswaardig beschreven is door dr. Maurice Nichol in zijn *Psychological Commentaries*. Het moet het hoogtepunt zijn van een bepaalde periode van inspanning en groei. Het schijnt een vaardigheid te zijn die ontwikkeld kan worden, maar klaarblijkelijk niet ten eigen bate. We kunnen dit in elk geval niet doen omdat we de ervaring niet kennen tot we het onderzonden hebben.

In theosofische bewoordingen uitgedrukt: het moet overeenstemmen met wat we het bewustzijn van het 'Ego' kunnen noemen. Dit is een tegenstrijdige toestand omdat, hoewel men de beperkingen van de persoonlijke 'voertuigen' en de omstandigheden heeft overstegen, de graad van transcendentie beperkt wordt door de mate van de groei of ontwikkeling van ons Ego.

Het bereiken van deze groei komt door 'spirituele' training. We weten nu allemaal wat dit betekent, zelfs al is het maar vaag. Het is juiste handeling met de juiste geestgesteldheid: dit is toewijding, volharding, en zelfverloochening.

Het hoogtepunt, waarvan wij het tijdstip niet in de hand hebben en dat klaarblijkelijk altijd plotseling optreedt, zal te zijner tijd komen. Het is een doorbraak naar een nieuwe wereld, een nieuwe toestand van zijn - een toestand van vrijheid waar alles op een nieuwe manier gezien wordt, zonder vooroordeel, op een onzelfzuchtige wijze, en toch is er voor alles interesse en zorg. We zien de Liefdevolle werkzaamheid van de Natuur in scheepsel en schieping als het zich openbarende en in

ontwikkeling zijnde leven op weg naar een onontkoombaar doel waarin alles deelt en alles goed is. Er kan geen plaats zijn voor bezorgdheid over het uiteindelijke resultaat.

Elk ogenschijnlijk onbelangrijk detail van ons leven wordt uitgebeeld tegen deze achtergrond van onverstoorde zuiverheid en mededogen. Onze eigen zelden, zoals we er vroeger tegen aankeken, maken deel uit van dat proces, maar nu zijn we ongehecht en nergens aan gebonden. We zitten in het proces, maar maken er geen deel van uit. We zijn vrij en kunnen zeggen, zoals Lovelace dit zelfs in de gevangenis kon: 'de vissen die in de diepe zee aan het water nippen hebben geen besef van een dergelijke vrijheid'. Dit is ware vrijheid: het is eveneens Theosofie.

Binnen onze Vereniging moeten we zeker alles wat hier geschreven is in acht nemen. Alle beperkingen die ons doen lijden, zouden onze regels moeten zijn. De Vereniging kan geen geloofsovertuigingen of wenselijke literatuur voorschrijven, een dogma formuleren, orthodoxe gewoonten navolgen, gebruiken aanbevelen. Haar taak is het bevorderen van haar doeleinden, en niets meer. De leden moeten vrij zijn, vrij om de Waarheid op hun eigen wijze na te volgen, vrij zijn om hun eigen fouten te maken, te lezen wat zij willen, doen wat ze willen, slechts met het op een redelijke wijze inachtnemen van de belangen en vrijheid van anderen. Laten we niet vergeten dat 'Waarheid je vrij zal maken'; omgekeerd, Waarheid kan enkel in Vrijheid overleven.

Uit: *The Theosophist*, augustus 1999  
Vertaling: Ton van Beek

De mens wordt in vrijheid geboren  
en is overal geketend.

Jean Jacques Rousseau

# Wie is Krishna in de Bhagavadgita?

– Mary Anderson

**Sri Krishna, van wie wordt gezegd dat hij ongeveer vijfduizend jaar geleden leefde, wordt in India geliefd en vereerd. Veel legenden zijn rond hem ontstaan. Zijn leven heeft opmerkelijke gelijkenis met het leven van andere goddelijke helden, zoals Jezus: de Onbevleete Ontvangenis, het uitmoorden van de Onschuldigen, bepaalde wonderen, enzovoort. Zijn de legenden rond Krishna gebaseerd op historische feiten? De vroege Indiërs, misschien ook de middeleeuwse Christenen zouden een dergelijke vraag niet gesteld hebben. Het ontbrak hun aan het logisch besef van geschiedenis zoals deze zich in West-Europa ontwikkelde (*Thoughts on the Gita*, Vivekananda, blz 41-42).**



Krishna staat in de *Chandogya Upanishad* genoemd als de zoon van Devaki, in het heldendicht de *Mahabharata* als de Koning van Dvaraka, in de *Vishnu Purana* als de aantrekkelijke jongeling die met de Gopis of herderinnen speelt (idem blz 2-3). Volgens Vivekananda kunnen er verscheidene Krishna's zijn geweest die 'tot één geheel zijn samengevoegd' (idem blz 18). Deze aspecten en legenden hebben ons meer te vertellen als we nadenken over de betekenis van de symbolen en mythen en de lessen die zij voor ons hebben, dan wanneer we ons vragen stellen over de historiciteit.

De Krishna waar we ons hier mee bezig houden is de wijze uit de *Bhagavadgita* (*BG*), dat juweel van wijsheid ingebed in het heldendicht de *Mahabharata*. Hierin neemt Krishna, wat we zouden kunnen noemen, een menselijke, een heilige en een goddelijke gedaante aan. In de eerste plaats is hij de wagenmenner en vriend van Arjuna, de Indische prins die op het punt staat ten strijde te trekken. In de tweede plaats is hij de gerespecteerde leermeester en raadgever. En in de derde plaats open-

baart hij zichzelf (hoofdstukken X en XI) als de belichaming van het Ene Goddelijke Principe dat gezeteld is in alle dingen in het heelal.

Van Arjuna kan gezegd worden dat hij symbolisch kama-manas uitbeeldt, de normale bewustzijnstoestand van de mens, onze gedachten en gevoelens die elkaar voortdurend in verwarring en op een zijspoor brengen. Arjuna toont intense persoonlijke gehechtheid jegens de vijanden. Het is zijn plicht hen ten val te brengen om de mensen van tirannie te bevrijden. Deze gehechtheid veroorzaakt bij hem smart, twijfel en wankelmoedigheid over de vraag wat hij moet doen, en daardoor ontstaat het onvermogen om te handelen. Al deze gevoelens ervaren we gewoonlijk zelf.

Krishna de Volmaakte Mens

Hij is dat, wat ieder van ons eens zal zijn. Hij heeft ook vele geboorten als mens achter zich, maar omdat hij meer weet dan Arjuna of wij is hij zich hiervan bewust.

*Vele geboorten ben ik doorgegaan en gij ook, o Arjuna, Ik ken ze alle, maar gij kent ze niet, o Vijandbestoker. (BG. IV. 5)*

Krishna als een Avatar

Volgens mevrouw Blavatsky is een avatar een 'Goddelijke incarnatie. De nederdaling van een god of een verheven Wezen... de noodzaak van wedergeboortes in het lichaam van een gewone sterveling te boven'. Zij gaat verder met Krishna aan te halen als een avatar van Vishnu (*The Theosophical Glossary*).

Annie Besant beschrijft een avatar enerzijds, als 'de Isvara (of Logos) van de menselijke Geest...het Allerhoogste Zelf... waarvan de individuele Geest een deel is', en anderzijds als de 'Logos... van een wereldsysteem, die in fysieke vorm verschijnt op het moment dat er een grote crisis in de evolutie is... Zichzelf verhullend in menselijke vorm, zodat Hij als mens richting zou kunnen geven aan de loop van de geschiedenis' (*Hints on the Study of the Bhagavadgita*, blz. 9-10).

T. Subba Row noemt twee vergelijkbare mogelijkheden (in zijn *Notes on the Bhagavadgita*, blz. 49-51):

a. Elk bevrijd of volmaakt mens is verenigd met de Logos, hetgeen gezien kan worden of als het opgaan van de ziel (of het bewustzijn) van die mens tot het niveau van de Logos, of als het nederdalen van de Logos in hem. Deze vereniging wordt echter normalerwijs alleen voltooid na de dood.

b. Maar in sommige bijzondere en hele zeldzame gevallen kan een nederdaling van de Logos optreden tijdens het leven van een persoon. Dit gebeurt niet noodzakelijkerwijs omdat die mens spirituele volmaaktheid heeft bereikt, maar geschiedt voor het heil van de mensheid. Als voor-

---

### ...Dit heldere inzicht, het herkennen van wat je plicht is, leidt tot onverschrokken moed - de wil tot handelen.

Krishna symboliseert buddhi-manas, het zuivere denkvermogen, gekenmerkt door liefde, wijsheid en wil: Zijn liefde is zonder persoonlijke gehechtheid en daarom universeel. 'Jegens alle schepselen ben Ik dezelfde, geen is mij hatelijk, noch dierbaar'. (BG, IX.29) Aangezien hij niet onderworpen is aan de persoonlijke gehechtheid die Arjuna verblindt, ziet hij in zijn wijsheid precies wat gedaan moet worden - en dit heldere inzicht, het herkennen van wat je plicht is, leidt tot onverschrokken moed - de wil tot handelen.

In de loop van de BG, openbaart Krishna zich op verschillende wijzen - als de volmaakte mens, de avatara, de Logos of het Goddelijke (als vertegenwoordiging van het Absolute maar niet het Absolute zijnde, behalve in de betekenis waarin alle dingen in feite het Absolute zijn).

beeld van dergelijke zeldzame gevallen haalt hij Rama, Krishna, Buddha en Jezus aan. In de woorden van Krishna:

*Wanneer rechtvaardigheid tot verval geraakt... en onrechtvaardigheid verheerlijkt wordt, dan verschijn Ik. Tot behoud van de goeden, tot vernietiging van de bozen, en ter wille van het onwankelbaar grondvesten van gerechtigheid, kom ik van eeuw tot eeuw tot aanzijn. (BG. IV. 7-8)*

Het innerlijk wezen van een dergelijk Iemand is dan eenvoudig de Logos. Daarom is Krishna een volmaakt mens wiens ziel of bewustzijn één is met de Logos en in deze zin is Hij de Logos. (idem blz. 52) 'De ware Krishna is niet de mens waarin en door wie de Logos verscheen, maar de Logos zelf' (idem blz. 53), 'niet gebonden', zo voegt hij er aan toe, 'door een individualiteit!'

#### Krishna als de Logos

Volgens Subba Row moeten wij niet veronderstellen dat er alleen maar één Logos in de cosmos is (idem blz. 51). Hij suggereert dat de bijzondere Logos, die soms bekend staat onder de naam Mahavishnu en die zich door Krishna openbaart, 'de Dhyan Chohan (of Goddelijk Wezen) is, die het eerst op de planeet toen de menselijk evolutie tijdens deze kalpa begon en die het ontwikkelingsproces in beweging zet en die de taak heeft te waken over de belangen van de mensheid tot de zeven manvantara's' voorbij zijn. (idem blz. 56)

Wat kan van de Logos gezegd worden met betrekking tot andere goddelijke principes?

Subba Row beschrijft vier beginselen die een rol spelen in het ontstaan van de cosmos. (idem blz. 16-24) Dit herinnert aan de beschrijving van mevrouw Blavatsky in de Proloog van de *Geheime Leer*: Het Ene Beginsel (of het Absolute) openbaart twee aspecten: primordiaal bewustzijn en primordiale stof, die eeuwig met elkaar zijn verbonden door de energie van Fohat. De beschrijving van Subba Row van deze

vier beginselen, die op de hoofdlijnen enigszins afwijkt, luidt als volgt:

1. Het Eerste Beginsel, Parabrahman of de Oorzaakloze Oorzaak, het *Absolute*. Vanuit het Absolute komt tot bestaan:

2. De *Logos*, die omschreven wordt als het Ene Centrum van Energie, dat nu eens bekend staat als het Woord of Verbum, dan weer als Isvara, Avalokitesvara, Satchidananda Sutratma. (*Notes on the Bhagavadgita*, blz. 18) Zelfs de Logos kan, bij wijze van spreken, het Absolute niet 'zien', maar slechts de sluier die over dat Absolute is geworpen. Die sluier is:

3. Cosmische stof, de wortelsubstantie - bekend als *Mulaprakriti*. Maar *Mulaprakriti* is 'evenmin Parabrahman als de verzameling eigenschappen van een zuil die zuil zelf is'. (idem blz.. 21)

4. De schakel tussen bewustzijn en stof, *Daiviprakriti* of het Licht van de Logos, ook bekend als de Heilige Geest, Sophia of Wijsheid - en als Fohat.

Om enigszins het verband tussen de vier beginselen te verhelderen geeft Subba Row een analogie die, in enigszins gewijzigde vorm, er als volgt uitziet:

*Parabrahman, het Absolute, kan vergeleken worden met de zon. Vervolgens kan de Logos vergeleken worden met een spiegel die het zonlicht opvangt, Fohat of het Licht van de Logos met een metalen plaat die het licht uit de spiegel weerkaatst, en Mulaprakriti, het beginsel van stof, met een muur die het licht van de metalen plaat weerspiegelt. (idem blz. 31-32)*

Hetzelfde zonlicht wordt weerkaatst in de spiegel, op de metalen plaat en op de muur. Op dezelfde wijze straalt hetzelfde goddelijke leven in alles, met inbegrip van ieder van ons, bij de één meer en bij de ander minder helder, afhankelijk van omstandigheden en andere factoren.

Zo is Krishna als Logos in zekere zin tegelijk *wel en niet* het Absolute. Hij vertegenwoordigt het Absolute, maar moet er niet mee verward worden. Dat Krishna *niet* Parabrahman is wordt duidelijk uit diverse

passages in de *BG*. Arjuna maakt een onderscheid wanneer hij vraagt: 'De toegewijden, die immer evenwichtig, U aanbidden en diegenen, die het Onvergankelijke, het Ongemanifesteerde vereren', dat is het Absolute, 'welke van hen is het meest bedreven in yoga?' (*BG*, XII. 1). Krishna zelf spreekt over Parabrahman in de derde persoon: 'Het onvergankelijke, het allerhoogste, is het EEUWIGE' (idem VIII. 3). Wat wordt van Krishna gezegd dat niet gezegd kan worden van het Absolute? Arjuna richt zich tot Krishna als 'Gij, Eerste Oorzaak... eerste van de goden, oudste Mens' (idem XI. 37-38). 'Vader der werelden, van het beweeglijke en onbeweeglijke' (idem XI. 43). We zijn ons misschien bewust dat een onderscheid wordt gemaakt tussen 'Wortelloze Wortel', een term die soms gebruikt wordt om het Absolute te verklaren, en de Eerste Oorzaak - een minder alomvattend begrip en niet langer absoluut. Krishna zegt dan van hem zelf:

*In de drie werelden, o Partha, is niets, dat door Mij gedaan moet worden; ook is er niets onbereikt, wat te bereiken is en toch neem ik deel in het handelen. (idem III. 22)*

Men kan niet zeggen dat het Absolute deelneemt in handelen - maar dat het Absolute het handelen Zelf is.

De Logos is de eerste oorzaak en de uiteindelijke bestemming van ons heelal en is eveneens hier en nu aanwezig als het hart van dat universum:

*Ik..ben het Zelf, gezeteld in het hart van alle wezens; Ik ben het begin, het midden en ook het einde van alle wezens. (idem X. 20)*

Bovendien symboliseert Krishna of de Logos, zoals reeds is genoemd, het primordiale bewustzijn. 'Weet dat Ik de Kenner van het Veld ben in alle Velden' (idem XIII. 3). Volgens de beschrijving van mevrouw Blavatsky over de oorsprong van de cosmos, zijn de twee aspecten door het Absolute geopenbaard primordiaal bewustzijn en primordiale stof. Bijgevolg is de Logos niet het Absolute.

In de terminologie van Subba Row komen de Logos en Mulaprakriti overeen met primordiaal bewustzijn en primordiale stof (ofschoon misschien op een ander niveau). Zij vormen de basis voor respectievelijk alle bewustzijn en alle materie - oftewel 'het veld en de kenner van het veld' in de woorden van de *BG*.

Hoe verhoudt Krishna als Logos zich tot Parabrahman, het Absolute? Krishna beschrijft de laatste als zijn 'verblijfplaats van gelukzaligheid' of Nirvana: 'De zon, noch de maan, noch het vuur verlichten Het...dat is Mijn verheven verblijfplaats'. (idem XV. 6) Misschien wordt dit met zoveel woorden ook bedoeld wanneer hij zegt: 'Dit ganse universum doordrongen hebbend met een uiterst klein deel van Mijzelf, blijf Ik (die Ik ben)' (idem X.42).

Een andere betrekking tussen het Absolute en de Logos wordt gezien in de Logos als het *pad* dat de mens als bewust denkend wezen naar het Absolute voert:

Door toewijding leert hij Mij in essentie kennen, wie en wat Ik ben: Mij aldus in essentie kennend, gaat hij zonder verwijl op in het Allerhoogste. (idem XVIII. 55)

Er is een vergelijkbare uitdrukking in de Bijbel te vinden: 'Niemand komt tot de Vader dan door Mij.' (Evangelie naar Johannes, 14. 6)

Daarom moet de Logos niet met Parabrahman verward worden. Maar toch is Hij in een bepaalde betekenis Parabrahman.

Subba Row (*Notes on the Bhagavadgita*, blz. 19) verklaart deze paradox op de volgende wijze: Krishna of de Logos is hetzelfde in substantie als het Absolute of Parabrahman, doch is anders in individueel bestaan. Dit is met ons allemaal het geval. Dit werd duidelijk gemaakt in de vergelijking over het zonlicht dat in verschillende voorwerpen weerspiegeld werd. De Logos is bovendien latent in de schoot van Parabrahman tijdens *pralaya's*, dat wil zeggen perioden van rust tussen de perioden van bestaan van een cosmos.

Krishna die 'in substantie' hetzelfde is als het Absolute, beschrijft zichzelf op enkele



plaatsen paradoxaal alsof Hij het Absolute zou zijn.

*Laten zij, die van rede (Buddhi) verstoken zijn, zich Mij, het Ongemanifesteerde voorstellen als ware het manifest, aangezien zij Mijn allerhoogste wezen niet kennen, onsterfelijk, voortreffelijk. (zie VII. 24)*

Volgens Subba Row ' omschrijft Hij zichzelf als Atma, maar ongetwijfeld is Hij één met Parabrahman, aangezien er geen wezenlijk verschil bestaat tussen Atma en Parabrahman.' (idem blz. 6)

Krishna als Atma-Buddhi in de mens

Wat de samenstelling van de mens betreft citeert Subba Row, evenals mevrouw Blavatsky (*De Geheime Leer*, I. 157), het Taraka Raja Yoga stelsel. Volgens deze viervoudige classificatie zijn er overeenkomsten tussen deze vier beginselen van de mens en de vier beginselen bij de oorsprong van het universum. Anders gezegd we kunnen de eerste als een weerkaatsing van de tweede zien. Zo boven, zo beneden.

Corresponderend met het Absolute is ons meest innerlijk zelf, Atma of Geest (ook bekend als het zevende beginsel); zoals we hebben gezien komt de Logos overeen met Karana Sarira of Buddhi-Manas (vijfde en zesde beginsel); het Licht van de Logos of Fohat met Sukshma Sarira of kama-manas (vierde en vijfde beginsel) en Mulaprakriti oftewel de wortelsubstantie - kosmische stof- met het fysieke lichaam (eerste tweede en derde beginsel). (*Notes on the Bhagavadgita*, blz. 25)

Dergelijke overeenkomsten zijn levende weerkaatsingen. Wat betekent dit? 'Krishna doet slechts een beroep op Arjuna zijn eigen hoogste zelf te aanbidden, alleen daardoor kan hij kan hopen tot volmaaktheid te komen.' (idem blz. 6)

Toewijding aan Krishna

In feite wordt in de *BG* veel aandacht besteed aan de verering van Krishna als de Logos.

Is het Goddelijke niet in overal? Kunnen we het niet in elke vorm aanbidden?

Maakt het uit wie we vereren? Is toewijding of verering niet op zich zelf goed - zelfs als we goeroes of popzangers aanbidden? Het spreekt voor zich dat toewijding een manier is om tot concentratie te komen (waarop gewezen wordt in de *Yoga Sutra's van Patanjali*). En dit kan leiden tot inspiratie en onzelfzuchtigheid. Misschien kan een devoot een hoger niveau bereiken in de loop van zijn/haar ontwikkeling en vanaf de verering van magiërs en mediums, via de aanbedding van popzangers, en goeroes die min of meer echt of onecht zijn, engelen, heiligen enzovoort tot de verering van het ene Onuitsprekbare komen.

Toch schuilt er een gevaar in de blinde aanbedding van iets anders dan het Goddelijke. Aanbedding kan leiden tot afhankelijkheid en verlies van inzicht, waarvan in zijn ergste vormen de misdaden die van tijd tot tijd bedreven worden door de aanhangers van diverse sekten, en zelfs massamoord en het collectief plegen van zelfmoord getuigen zijn. Er zal in het beste geval een karmische band worden veroorzaakt, waartegen in de *BG* wordt gewaarschuwd:

*Zij die de Stralenden aanbidden gaan tot de Stralenden; naar de voorouders gaan zij die de voorouders aanbidden; naar de elementalen gaan de geestenaanbidders; en zij, die Mij aanbidden, komen tot mij. (IX. 25)*

Subba Row (*Notes on the Bhagavadgita*, blz. 38) verklaart dit nader aan de hand van het beginsel omtrent affiniteit: het gelijke trekt het gelijke aan. Elementalen hebben affiniteit met het kama-manas in de mens (en kama-loka of het vagevuur). De verering hiervan kan dit aspect van ons wezen versterken en ertoe leiden dat het door elementalen wordt opgezogen. Op vergelijkbare wijze zijn de Deva's (de 'stralenden' of engelen) verwant met buddhi-manas in de mens (en Svarga oftewel Devachan - de hemelwereld)... en we kunnen op dat gebied blijven steken. Daarom kan men zeggen:

*Alle grote godsdiensten zijn doordrongen van de verheven waarheid dat de mens ... zich geheel dient te wijden aan de verering van de ene ware Logos die door elke ware en grote godsdienst in de wereld is aanvaard. Alleen hierdoor kan een mens langs het ware morele pad geleid worden, dat hem in staat stelt hoger en hoger te stijgen, tot hij als onsterfelijk wezen in de Logos leeft.*

Dit herinnert ons aan de woorden van mevrouw Blavatsky: 'Dhyan Chohans..zijn niet de geschikte voorwerpen voor goddelijke verering of aanbidding', hoewel ze recht hebben op de dankbare eerbied van de mensheid'. En:

*Alleen het altijd onkenbare en ondoorgrondelijke Karana, de Oorzaakloze Oorzaak van alle oorzaken, zou zijn tempel en altaar moeten hebben op de heilige en nooit betreden grond van ons hart, onzichtbaar, ongrijpbaar, onuitsproken.. (GL I. 280)*

Ons ware wezen bevindt zich in Atma en heeft verwantschap met het Absolute. Het lijkt erop dat hiermee wordt aangegeven om in plaats van de Logos het Absolute te aanbidden. Toch schijnt Krishna de voorkeur aan de aanbidding van de Logos te geven (BG, XII. 2.). Desondanks zegt hij dat zij die het Absolute aanbidden ook in hem zullen opgaan (idem XII. 3-4), maar dat het pad van het Ongemanifesteerde voor hen moeilijker te begaan is (idem XII. 5).

Met ons huidige beperkte bewustzijn, kunnen we niet echt het onderscheid waarnemen tussen de Logos en het Absolute. Beide liggen volledig buiten ons bevattingvermogen en we zouden misschien reageren op een ervaring van het een of de ander, vooropgesteld dat een dergelijke ervaring mogelijk zou zijn, net zoals Arjuna toen Krishna zich aan hem in zijn allerverhevenste vorm toonde (zie XI). Voor ons is het even verbijsterend of een ster nu duizend of miljoen lichtjaren van ons verwijderd is. Voor een arm mens komen een miljoen of een biljoen dollars even fantastisch voor.

Wat moeten we dan vereren, hoewel toewijding niet moet worden nagestreefd maar spontaan moet optreden. Een betere vraag zou zijn: *Op welke wijze zullen we aanbidden?* De oplossing kan gevonden worden in onpersoonlijke toewijding, niet voor persoonlijk voordeel, noch in het vereren van een persoon, maar in dat wat het individuele *te boven* gaat, niet in het vereren van de vorm, maar van het Leven dat de vorm bezielt. Dan doet het er niet toe welke uiterlijke vorm het voorwerp van onze toewijding op dat moment toevallig aanneemt, want het Werkelijke bestaat in elk deeltje in de cosmos, niet in de vorm doch in het Leven dat de vorm bezielt. 'God is Geest en degenen die Hem aanbidden moeten aanbidden in geest en in waarheid' (Het Evangelie naar Johannes, 4. 24).

En toewijding is niet genoeg. Wanneer we geen oprecht en zachtmoedig leven leiden, zijn we niet in staat buiten ons zelf uit te stijgen en wat we aanzien voor onze toewijding is ons ware zelf onwaardig en zal gericht zijn op onwaardige objecten en ons, zelfs onbewust, aan hen binden. Wanneer Krishna over degenen spreekt die het Absolute aanbidden, zegt hij dat ook zij tot Hem zullen komen, *mits zekere ethische voorwaarden vervuld zijn*: 'de zinnen beheersend en beteugelend (dat wil zeggen zelf-discipline), alles gelijkelijk beschouwend (dat wil zeggen onpersoonlijk, zonder verlangens zijn), vreugde schepend in het welzijn van allen (dat wil zeggen geen onderscheid voelen tussen anderen en zichzelf)' (BG, XII. 4). We worden herinnerd aan de Universele Aanroep: 'Moge ieder die één zich voelt met U, zich daardoor één ook weten met elkander.'

In de BG waarschuwt Krishna ons voor verscheidene valstrikken:

*Nooit moogt gij hierover spreken met iemand, die geen asceet is, nooit met iemand zonder toewijding en ook niet met iemand, die niet wenst te luisteren en evenmin met degene, die slecht over Mij spreekt. (XVIII. 67)*

Het kan gevaarlijk zijn om zekere verheven waarheden te onthullen. De mens met zijn eigenzinnige wijze van denken heeft de neiging ze te verdraaien. Grote absolute waarheden worden zo in een relatief passende context gebruikt en leiden tot starre dogma's. Hierop slaat de waarschuwing uit de bijbel geen 'parels voor de zwijnen te werpen'.

Kennis geeft macht en macht kan - soms zelfs met de beste bedoelingen - gebruikt worden voor kwade doeleinden. Onze enige bescherming niet in dergelijke valkuilen te lopen ligt besloten in onszelf. Dit vereist *vairagya*, de afwezigheid van persoonlijke verlangens, en *viveka*, *onderscheidingsvermogen*. Enerzijds is zuiverheid van onze motieven en onzelfzuchtigheid van wezenlijk belang. Zo lang we iets voor ons zelf willen, lopen we het risico van het geloven in, het navolgen van en zelfs het vereren van degenen die ons voorspoed, een goede gezondheid en geluk beloven. Anderzijds is het hebben van onderscheidingsvermogen of scherp inzicht noodzakelijk. Wat het helder inzicht in de weg

staat is het verlangen naar persoonlijk voordeel. In de Bhagavad Gita wordt voortdurend het zonder verlangens zijn - of de onbaatzuchtigheid benadrukt:

*Deze eeuwige vijand van de wijze, die de vorm van begeerte heeft en een onverzadelijke vlam is, omhult de wijsheid. (III. 39)*

*Versla, o machtigarmige, de vijand die de vorm van begeerte heeft en zo moeilijk te overwinnen is. (III. 43)*

*Gij hebt uitsluitend te maken met de handeling, nooit met de vruchten van handeling; laat dus nimmer het verkrijgen van de vruchten van handeling uw beweegreden zijn; maar wees evenmin gehecht aan niet-handelen. (II. 47)*

*Een handeling, die voorgeschreven en verplicht is, verricht zonder gehechtheid, zonder gevoelens van sympathie of antipathie, zonder verlangens naar de vruchten van handeling, noemt men zuiver. (XVIII. 23)*

Uit: *The Theosophist*, maart 1998  
Vertaling: Ton van Beek

*Ge moet in uzelf vertrouwen. Gij zegt, dat gij uzelf te goed kent?  
Als ge zulke gevoelens hebt, dan kent ge uzelf niet: dan kent ge  
alleen het zwakke hulsel, dat zo vaak in de modder gevallen is.*

*Maar Gij - in uw ware Ik - zijt een vonk van Gods eigen vuur, en God,  
de Almachtige, is in u, en daarom is er niets, dat gij niet kunt doen,  
als gij wilt.*

Uit: *Aan de voeten van de Meester*

# Het diamanten hart

– H.P. Blavatsky

De aloude Ingewijden, die min of meer dicht gevolgd werden door de gehele profane oudheid, bedoelden met de term 'ATOOM' een Ziel, een Genie of Engel, de eerstgeborene van de immer verborgen OORZAAK van alle oorzaken; en in deze zin worden hun leringen begrijpelijk. Zij beweerden, net als degenen die na hen kwamen, dat het bestaan van Goden en Genieën, engelen of 'demonen', niet buiten of onafhankelijk was van het Universele *Plenum*, maar erbinnen. Tijdens de levenscyclus is alleen dit *Plenum* oneindig.



Zij gaven een groot deel toe, en onderwezen dit, van hetgeen de moderne Wetenschap nu leert - namelijk, het bestaan van een primordiale 'Wereldmaterie of Cosmische Substantie', waaruit werelden gevormd worden, immer en eeuwig homogeen, behalve tijdens haar periodiek bestaan, wanneer zij haar universele verspreiding differentieert door de gehele oneindige ruimte heen; en de geleidelijke formatie van sterrenlichamen die daaruit voortvloeit. Zij onderwezen de revolutie van de Hemelen, het draaien van de Aarde, het Heliocentrisch systeem en de Atomaire draaikolken - Atomen - in werkelijkheid Zielen en intelligenties. Maar die 'Atomisten' waren spirituele, meestal transcendente en filosofische Pantheïsten. Zij zijn het niet die ooit dat monsterlijk tegenovergesteld voortbrengsel, de nachtmerrie van ons moderne beschaafde Ras, bedacht of gedroomd zouden hebben; namelijk - *onbezield* materiaal, atomen die hun eigen weg zoeken, aan de ene kant en een buiten-Cosmische God aan de andere kant.

Misschien is het nuttig te laten zien wat, in de leringen van de oude Ingewijden, de Monade was, en wat zijn oorsprong.

Zodra de moderne exacte Wetenschap uit de puberteit was, kreeg zij het grote en voor haar tot dan toe *esoterische* axioma door, dat niets - hetzij in het spirituele,

psychische of fysieke rijk van zijn - uit het niets tot bestaan kon komen. Er is geen oorzaak in het gemanifesteerde universum zonder haar adequate effect, hetzij in ruimte of tijd; noch kan er enig effect zijn zonder zijn oeroorzaak, die zelf haar bestaan te danken heeft aan een nog hogere - waarvan de uiteindelijke en absolute oorzaak voor de mens altijd een onbegrijpelijke OORZAAKLOZE OORZAAK moet blijven. Maar zelfs dit is geen oplossing, en moet gezien worden, als ze al gezien moet worden, vanuit het hoogste filosofische en metafysische standpunt, want anders kan het probleem maar beter onbenaderd blijven. Het is een abstractie, op de drempel waarvan het menselijk redeneren - hoezeer ook getraind in metafysische subtiliteiten - huivert en in elkaar dreigt te zakken. Dit kan iedere Europeaan duidelijk worden die het aan durft het probleem van het bestaan op te lossen met behulp van de geloofsartikelen van de ware Vedantijn, bijvoorbeeld. Laat hem de sublieme leringen over het onderwerp Ziel en Geest van Sankaracharya (*Viveka Chudamani*)<sup>1</sup> lezen en bestuderen, dan beseft de lezer wat hier gezegd wordt.

Waar de Christen geleerd wordt dat de menselijke ziel een uitademing van God is - die door hem geschapen is voor een eeuwig(durend) bestaan, d.w.z. met een begin, *maar geen einde* (daarom mag dit nooit eeuwig genoemd worden) - zegt de Occulte lering, *'Niets wordt geschapen, maar alleen getransformeerd'*. Niets kan zichzelf in dit universum manifesteren - van een wereldbol tot een vage, snelle gedachte - dat niet al in het universum aanwezig was; alles op het subjectieve plan is een eeuwig IS; zoals alles op het objectieve plan een *eeuwig worden* is - omdat het voorbijgaand is'.

De monade - een waarlijk 'onzichtbaar ding', zoals gedefinieerd door Good, die er niet de betekenis aan toekende die wij nu geven - wordt hier weergegeven als het *Atma* in conjunctie met *Boeddhi* en het hoger *Manas*. Deze drie-eenheid is één en eeuwig, daar de laatste in de eerste wordt opgenomen bij het eindigen van alle

geconditioneerd en *illusoir* leven. De monade kan dus gevolgd worden in de loop van zijn pelgrimstocht en zijn veranderingen van tijdelijke voertuigen, alleen vanaf het beginstadium van het gemanifesteerde Universum. In *Pralaya*, of de periode tussen twee *manvantara's*, raakt het zijn naam kwijt. Dit gebeurt ook wanneer het echte Ene zelf van de mens opgaat in *Brahm* in gevallen van hoge *Samadhi* (de *Turiya* staat) of het uiteindelijke *Nirvana*; 'wanneer de discipel', in de woorden van Sankara, 'dat ouderoude bewustzijn, die absolute vreugde, waarvan het karakter waarheid is, zonder vorm en handeling, verkregen heeft. Wanneer hij dit illusoire lichaam, dat aangenomen is door het *atma* aflegt, zoals een acteur zijn toneelkleding uitdoet'. Want *Boeddhi* (het *Anandamaya* omhulsel) is slechts een spiegel die absolute vreugde *weerspiegelt*. Bovendien is *die weerspiegeling* zelf nog niet vrij van onwetendheid, en is *niet* de Opperste Geest, daar zij is onderworpen aan voorwaarden omdat zij een spirituele modificatie is van *Prakriti*, en een effect; *Atma* alleen is het ene echte en eeuwige substraat van alles - de essentie en absolute kennis - de *Kshetragna*<sup>2</sup>. In de Esoterische filosofie wordt het genoemd 'de Ene Getuige', en terwijl het in *Devachan* verblijft, wordt ernaar verwezen als 'de Drie Getuigen van *Karma*'.

Daar *Atma*, (ons zevende principe) identiek is met de universele Geest, en de mens in essentie één hiermee is, wat is dan de eigenlijke Monade? Het is die homogene vonk die in miljoenen stralen uitstraalt vanuit de oorspronkelijke 'Zeven', over welke zeven verderop meer zal volgen. Het is de *EMANERENDE vonk van de ONGESCHAPEN Straal* - een mysterie. In het esoterische en zelfs exoterische Boeddhisme van het noorden, stuurt *Adi Boeddha* (*Chogi dangpoi sangye*), de Ene onbekende, zonder begin of einde, identiek met *Parabrahm* en *Ain-Soph*, een heldere straal vanuit zijn duisternis.

Dit is de *Logos* (de eerste), of *Vajradhara*, de Opperste Boeddha (ook wel *Dorjechang* genoemd). Als de Heer van

alle Mysteryën kan hij niet manifesteren, maar stuurt zijn hart de wereld van manifestatie in - het 'diamanten hart', Vajrasattva (*Dorjesempa*). Dit is de tweede *logos* van de schepping, waaruit de zeven (in de exoterische dekmantel de vijf) Dhyani Boeddha's, genaamd de Anupadaka, 'de ouderlozen', voortvloeien. Deze Boeddha's zijn de oermonaden uit de wereld van *onlichamelijk zijn*, de *Arupa* wereld, waarin de Intelligenties (alleen op dat plan) vorm noch naam hebben, in het exoterische systeem, maar ze hebben hun onderscheiden namen in de esoterische filosofie. Deze Dhyani Boeddha's emaneren, of scheppen uit zich zelf, krachtens Dhyana, hemelse Zelfen - de *bovenmenselijke* Bodhisattva's. Daar zij als sterfelijke mensen incarneren aan het begin van iedere menselijke cyclus op aarde, worden zij af en toe, door persoonlijke verdienste, Bodhisattva's onder de Zonen der Mensheid. Daarna kunnen zij als *Manushi* (menselijke) Boeddha's opnieuw verschijnen. Aldus zijn de Anupadaka (of Dhyani-Boeddha's) identiek met de Brahminische *Manasaputra*, de 'verstand-geboren zonen' - hetzij van Brahma of een van de andere twee Trimurtische Hypostasen, en vandaar ook identiek met de Rishi's en Prajapati's. Zo is er een passage in *Anugita*, die, esoterisch gelezen, duidelijk, zij het in een andere beeldspraak, hetzelfde idee en systeem laat zien. Er staat: 'Welke entiteiten er ook maar in deze wereld zijn, beweeglijk of onbeweeglijk, zij worden als eerste opgelost (bij *pralaya*); en vervolgens de ontwikkelingen geproduceerd door de elementen (waaruit het zichtbare Universum gevormd wordt); en na deze ontwikkelingen (geëvolueerde entiteiten), alle elementen. Zo is de opwaartse gradatie onder entiteiten. Goden, Mensen, Gandharva's, Pisacha's, Asura's, Rakshasa's, allen zijn geschapen door Svabhava (Prakriti, of plastische natuur), niet door handelingen, noch door een oorzaak' - d.w.z. niet door enige fysieke oorzaak.

'Deze Brahmana's (de Rishi Prajapati?), de scheppers van de wereld, worden hier

(op aarde) steeds opnieuw geboren. Wat er ook maar door hen geproduceerd wordt, wordt te zijner tijd opgelost in juist die vijf grote elementen (de vijf, of liever zeven, Dhyani Boeddha's, ook wel 'Elementen' van de Mensheid genaamd), als golven in de oceaan. Deze grote elementen gaan op iedere wijze voorbij de elementen waaruit de wereld is samengesteld (de grove elementen). En degene die zelfs van deze vijf elementen (de *tanmatra's*)<sup>3</sup> bevrijd is gaat door naar het hoogste doel'.

---

## De scheppers van de wereld worden telkens en telkens weer hier op aarde geboren.

'De Heer Prajapati (Brahma) schiep dit alles alleen met het verstand', d.w.z. door *Dhyana*, of abstracte meditatie en mystieke krachten zoals de Dhyani Boeddha's (zie boven). Blijkbaar zijn deze 'Brahmana's' identiek met de Bodhisattva's (de aardse) van de hemelse Dhyani Boeddha's. Beide, als oorspronkelijke, intelligente 'Elementen', worden de 'scheppers' of de 'emanerenden' van de monaden die bestemd zijn om mens te worden in die cyclus. Daarna evolueren zij zichzelf, of, om zo te zeggen, zij dijen uit in hun eigen *zelden* als Bodhisattva's of Brahmana's, in de hemel evenals op aarde, om uiteindelijk eenvoudige mensen te worden. 'De scheppers van de wereld worden telkens en telkens weer hier op aarde geboren' - waarlijk. In het noordelijke Boeddhistische systeem, of de populaire exoterische religie, wordt ons geleerd dat iedere Boeddha, terwijl hij de goede wet op aarde preekt, zich tegelijkertijd manifesteert in drie werelden: in de vormloze, als Dhyani Boeddha, in de Wereld van vormen, als een Bodhisattva, en in de begeertewereld, de laagste (van onze wereld) als een mens. Esoterisch verschilt de lering: De goddelijke, zuivere Adi-Boeddhische *monade* manifesteert als de universele Boeddhi (de *Maha-boeddhi* of Mahat in hindoe filosofieën) de spirituele, alwetende en almachtige wortel van

goddelijke intelligentie, de hoogste *anima mundi* of de Logos. Dit daalt neer 'als een vlam die zich verspreidt vanuit het eeuwige Vuur, onbeweeglijk, zonder toe of af te nemen, steeds hetzelfde tot het einde' van de bestaanscyclus, en wordt universeel leven op het Wereldse Plan. Vanuit dit plan van *bewust* Leven schieten, als zeven vurige tongen, de Zonen van Licht (de *logoi* van het Leven) naar buiten. Vervolgens de Dhyani-Boeddha's van contemplatie: de concrete vormen van hun vormloze Vaders - de Zeven Zonen van Licht, *steeds zichzelf*, op wie toepasbaar is de Brahmaanse mystieke frase: 'Gij zijt "DAT" - *Brahm*'. Uit deze Dhyani-Boeddha's emaneren hun *chhayas* (Schaduwten), de Bodhisattva's van de hemelse rijken, de prototypen van de *bovenaardse* Bodhisattva's, en van de aardse Boeddha's, en tenslotte van de mensen. De 'Zeven Zonen van Licht' worden ook wel genoemd 'Sterren'.

De ster waaronder een menselijke Entiteit geboren wordt, zegt de Occulte lering, zal altijd zijn ster blijven, door de hele cyclus van zijn incarnaties in een Manvantara heen. Maar *dit is niet zijn astrologische ster*. Deze laatste houdt zich bezig en is verbonden met de persoonlijkheid, de eerste met de INDIVIDUALITEIT. De 'Engel' van die Ster, of de Dhyani-Boeddha zal of de gids 'Engel' zijn of de leidende 'Engel', om het zo te zeggen, bij iedere nieuwe wedergeboorte van de monade *die deel uitmaakt van zijn eigen essentie*, al kan zijn voertuig, de mens, altijd onwetend blijven van dit feit. De adepten hebben ieder hun Dhyani-Boeddha, hun oudere 'tweeling Ziel', en zij weten het. Zij noemen het 'Vader-Ziel' en 'Vader-Vuur'. Het is echter pas bij de laatste en hoogste inwijding dat zij dit vernemen wanneer zij oog in oog komen te staan met het heldere 'Beeld'. Hoeveel heeft Bulwer Lytton geweten van dit mystieke feit toen hij in een van zijn meest geïnspireerde stemmingen, *Zanoni* beschreef, oog in oog met zijn *Augoeides*?

De *Logos*, of zowel het ongemanifesteerde als het gemanifesteerde WOORD,

wordt door de hindoes Iswara genoemd, 'de Heer', ofschoon de Occultisten het een andere naam geven. Iswara, zeggen de Vedantijnen, is het hoogste bewustzijn in de natuur. 'Dit hoogste bewustzijn', antwoorden de Occultisten, 'is maar een *synthetische eenheid* in de wereld van de gemanifesteerde Logos - of op het *plan van illusie*; want het is de totaalsom van Dhyani-Chohanische *bewustzijnen*'. 'O, wijze, ontdoe u van het *denkbeeld dat niet-Geest Geest is*', zegt Sankaracharya. Atma is *niet-Geest* in zijn uiteindelijke Parabrahmische staat, *Iswara* of Logos is Geest; of, zoals het Occultisme verklaart, het is een samengestelde eenheid van gemanifesteerde levende Geesten, de ouder-bron en kraamkamer van alle wereldse en aardse monaden *plus* hun *goddelijke* afspiegeling. Zij emaneren uit en keren weer tot de Logos, ieder op het hoogtepunt van hun tijd. Er zijn zeven hoofdgroepen van zulke Dhyani Chohans, die te vinden zijn en erkend worden in iedere religie, want zij zijn de oorspronkelijke ZEVEN Stralen. Het occultisme leert ons dat de mensheid verdeeld is in zeven onderscheiden groepen en hun onderverdelingen, mentaal, spiritueel en fysiek <sup>4</sup>.

De monade nu, gezien als EEN, staat boven het zevende principe (in de Kosmos en in de mens), en als een triade is het de rechtstreekse stralende nakroost van genoemde *samengestelde* EENHEID, niet de adem (en de speciale *schepping* uit *nihil*) van 'God', zoals die eenheid genoemd wordt. Zo'n denkbeeld is immers behoorlijk onfilosofisch en onteert de Godheid, door het te verlagen tot een eindige, attributieve conditie. Zoals goed uitgedrukt door de vertaler van de 'Crest-Jewel of Wisdom' - ofschoon *Iswara* 'God' is, 'onveranderd in de diepste diepten van *pralaya*'s en in de meest intense activiteit van de *manvantara*'s'..., toch '*achter* (hem) is 'ATMA', rondom zijn paviljoen is de duisternis van eeuwig MAYA' <sup>5</sup>. De 'triaten' die onder dezelfde Ouder-planeet geboren zijn, of liever de *uitstralingen* van een en

dezelfde Planeet Geest (Dhyani Boeddha) zijn, in al hun latere levens en wedergeboorten, zuster of 'tweeling-zielen' op deze aarde.<sup>6</sup>

Dit was bekend aan iedere hoge Ingewijde in ieder tijdperk en in ieder land: 'Ik en mijn Vader zijn een,' zei Jezus (Joh.x.30).<sup>7</sup> Als hij gedwongen wordt te zeggen, elders (xx.17): 'Ik ga op tot mijn Vader en uw Vader', betekende dat hetgeen juist gezegd is. Het was eenvoudig om aan te tonen dat de groep van zijn discipelen en volgelingen die zich tot Hem aangetrokken voelden, tot dezelfde Dhyani Boeddha, 'Ster', of 'Vader' behoorden, alweer van hetzelfde planetenrijk en divisie als Hij. Het is de kennis van deze occulte lering die uitdrukking kreeg in de recensie van *The Idyll of the White Lotus*, toen de heer T. Subba Row schreef: 'Iedere Boeddha ontmoet bij zijn laatste inwijding alle grote adepten die het Boeddhaschap gedurende de voorgaande eeuwen bereikt hebben ...iedere klasse adepten heeft zijn eigen verbond van geestelijke communie die hen samenbindt... De enige mogelijke en doeltreffende manier om in te gaan in zo'n broederschap... is door zichzelf binnen de invloedssfeer te brengen van het Spirituele Licht dat uitstraalt vanuit iemands eigen Logos. Misschien mag ik er hier nog op wijzen... dat zo'n communie alleen mogelijk is tussen personen wier zielen hun leven en levensonderhoud ontvangen van dezelfde goddelijke STRAAL, en dat, daar zeven onderscheiden stralen uitwaaiëren vanuit de 'Centrale Spirituele Zon', alle adepten en Dhyani Chohans verdield kunnen worden in zeven klassen. Elk van deze wordt geleid, bestuurd en overschaduw door een van de zeven vormen of manifestaties van de goddelijke Wijsheid'.

## Noten

1. Vertaald voor de *Theosophist*, door Mohini M. Chatterji als 'Crest Jewel of Wisdom', 1886. (Zie de *Theosophist*, juli en augustus).

2. Nu de gereviseerde versie van de evangeliën uitgegeven is en de ergste vertaalmisseries van de oude versies verbeterd zijn, begrijpen wij beter de woorden in Johannes v, vi en vii: 'Het is de

Geest die *getuigenis* aflegt, omdat de Geest de waarheid is'. De woorden die volgen in de onjuist vertaalde versie over de 'drie getuigen', tot nu toe verondersteld te staan voor 'de Vader, het Woord, en de Heilige Geest', tonen heel duidelijk de echte betekenis van de schrijver (de heilige Johannes. Hierdoor wordt zijn lering in dit opzicht nog krachtiger geïdentificeerd met die van Sankaracharya. Want wat kan de zin, 'er zijn er drie die getuigen: de Geest en het Water en het Bloed' anders betekenen, als deze drie niet in relatie staan of geen verband houden met de filosofische bewering van de grote Vedanta leraar, die, toen hij sprak over de *omhulsels*, (de principes in de mens) *Jiva, Vignanamaya*, enz., die in hun fysieke manifestatie 'water en bloed' zijn, of leven, er aan toevoegt dat alleen *atma* (geest) overblijft na het *afrekken* van de omhulsels en dat het de ENIGE *getuige*, of gesynthetiseerde eenheid is. De minder spirituele en filosofische school heeft, uitsluitend met het oog op een drie-eenheid, drie getuigen gemaakt van 'een', en het aldus meer met de aarde dan met de hemel verbonden.

3. De Tanmatra's zijn letterlijk het type of rudiment van een element zonder eigenschappen; maar esoterisch zijn zij de oorspronkelijke *noumenoi* van datgene dat in het evolutieproces een Cosmisch element wordt in de zin die de term in de oudheid had, niet in de zin van de fysica. Zij zijn de logoi, de zeven emanaties of stralen van de logoi.

4. Vandaar de zeven hoofdplaneten, de sferen van de inwonende zeven geesten. Onder ieder van deze wordt een van de menselijke groepen geboren, die daardoor geleid en beïnvloed worden. Er zijn maar zeven planeten (die speciaal verbonden zijn met de aarde), en twaalf huizen, maar de mogelijke combinaties van hun aspecten zijn talloos. Zoals elke planeet zich kan verhouden tot ieder van de andere in twaalf verschillende aspecten, moeten hun combinaties dus bijna oneindig zijn; in feite zo oneindig als de spirituele, psychische, mentale en fysieke vermogens in de talrijke variaties van de *genus homo*. Ieder van deze variaties wordt geboren onder een van de zeven planeten en een van de genoemde talrijke planetaire combinaties. Zie de *Theosophist* van augustus 1886.

5. De nu universele vergissing van het toeschrijven aan de ouden van de kennis van



slechts zeven planeten, alleen maar omdat zij geen andere genoemd hebben, is gebaseerd op dezelfde algemene onwetendheid van hun occulte leerstellingen. De vraag is niet of ze zich wel of niet bewust waren van het bestaan van later ontdekte planeten; maar of hun eerbetoon aan de vier exoterische en drie geheime grote godheden - de ster-engelen, niet een of andere bijzondere reden hadden. De schrijver waagt het te zeggen dat er zo'n reden was, en wel deze. Als zij zoveel planeten hadden gekend als wij nu (en deze vraag kan nauwelijks in deze tijd beantwoord worden, hetzij bevestigend, hetzij ontkennend), 'dan zouden zij toch met hun religieuze aanbedding slechts met de zeven rechtstreeks en speciaal verbonden zijn met onze aarde, of, met gebruikmaking van esoterisch idioom, met onze zeventvoudige ring van sferen. (Zie boven).

6. Het is hetzelfde, alleen meer metafysische idee, als dat van de Christelijke Drie-eenheid -

'Drie in Een', d.w.z., de Universele 'over-Geest', die zich manifesteert op de twee hogere gebieden, die van Boeddhi en Mahat; en deze zijn de drie hypostasen, metafysisch, maar *nooit persoonlijk*.

7. De identiteit, en tegelijkertijd de illusoire differentiatie van de *Engel-Monade* en de *Menselijke-Monade* wordt aangeduid door de volgende zinnen: 'Mijn Vader is *groter* dan Ik' (Johannes xiv.26); 'Verheerlijk uw Vader die in de Hemel is', (Mattheus V, 16), Dan zullen de rechtvaardigen *blinken* in het koninkrijk *huns* Vaders (niet van *onze* Vader), (Mattheus xiii.43); 'Weet gij niet dat gij een *tempel* van God bent, en dat de *Geest van God* in u *woont*?' (I Cor.iii.16); 'Ik *ga op* tot mijn Vader', enz. enz.

Uit: *The Theosophist* augustus 1886,  
*The Secret Doctrine*, Vol. I 569-574  
Vertaling: A.M.I.

**CULTUUR  
&  
THEATERPROGRAMMA 2000  
IONA-GEBOUW**

**CHRISTUS IN DE MODERNE  
ESOTERISCHE BEWEGINGEN**

In de Theosofische Vereniging, de AMORC, de Vrijmetselarij, de Antroposofische Vereniging in Nederland en het Lectorium Rosicrucianum speelt de Christus een belangrijke rol. Over welke Christus spreken zij? Hoe is de weg om tot Christus te komen? Hoe verhoudt zich de 'christologie' van deze bewegingen tot de kerken en de New Age beweging?

Het gesprek vindt plaats onder leiding van John van Schaik,  
Cultuur & Theaterprogramma  
van het Iona-gebouw.

**RONDETAfel GESPREK**

Datum:  
22 oktober 2000,  
14.00 - 16.30 uur

Plaats:  
Iona-gebouw,  
Landgoed de  
Reehorst te  
Driebergen

Prijs:  
f 45,-. Kaarten te  
bestellen via de  
receptie van het  
Iona-gebouw,  
telefoon:  
(0343) 531 818

# B o e k & p e r i o d i e k

**Egyptische Kosmologie** door Mustafa Gaddala, ISBN: 90 20281933, Nederlandse vertaling 2000, Uitgeverij Ankh-Hermes bv, Deventer, 162 pagina's.

Mustafa Gaddala is geboren in 1944 in Cairo. Als weg- en waterbouwkunige vestigde hij zich in 1971 in de Verenigde Staten. Mustafa Gaddala geeft lezingen en publiceert onder meer over onderwerpen uit de egyptologie, mythologie.

De auteur wil een tegenwicht bieden aan het zijns inziens gebrek aan invoelensvermogen voor de denkwijze en geloofsovertuiging die ten grondslag liggen aan de Oud-Egyptische teksten en andere vormen van expressie van de Oud-Egyptische beschaving. Zo zou de interpretatie van onder meer Egyptische teksten afhankelijk zijn van de geestesgesteldheid van de interpreterend onderzoeker. De tekst wordt volgens de auteur anders geïnterpreteerd al naar gelang men het standpunt huldigt dat de Egyptenaren een hoogontwikkeld en verlicht volk waren, dan wel een primitief volk. In *De Geheime Leer* wijst H.P.B. erop dat uit de geschriften van de priesters uit het Oude Egypte blijkt dat men op de hoogte was van de mysterietaal. Iedere theologie, van de eerste en oudste tot aan de laatste is, volgens H.P.B., niet slechts uit een gemeenschappelijke bron van abstracte leringen voortgekomen, maar uit één universele

esoterische of mysterietaal (GL I-310, TUP-uitgave, 1988).

Op een duidelijke wijze beschrijft de auteur in het kort de Egyptische kosmologie. In deel I komt de functie van de mythologie, het ontstaan van het universum, het ontstaan van de hiërogliefen (beeldsymbolen) en het hieratische schrift (te vergelijken met steno) aan de orde. In de officiële stukken werd van het hieratisch schrift gebruik gemaakt. Verder bedienden de oud-Egyptenaren zich in commerciële en economische aangelegenheden van een andere gecursiveerde schriftvorm, het demotisch schrift. De auteur gaat ook in op de getallensymboliek. Getallen hebben, aldus de auteur, een intuïtief kenbare en impliciete betekenis. Tussen de afzonderlijke getallen bestaan harmonische verhoudingen. De ideeën van de Griekse filosoof Pythagoras zijn ontleend aan deze getallensymboliek, die dit op zijn beurt doorgaf aan de Westerse wereld.

Deel II gaat over de verschillende goden en heilige dieren. De Oude Egyptenaren gingen van de werkzaamheid uit van negen krachten of energieën, de zogenaamde neteroe (samen vormen ze de Enneade). Naast de neteroe van de Enneade bestaan er nog duizenden neteroes in de kosmos. De neteroe (enkelvoud is neter) zorgen voor de schepping van de mens op aarde. Door hun onderlinge wisselwerking houden ze het universum in stand. Onder meer wordt de neter Amen (hetgeen

verborgen betekent) genoemd. Amen belichaamt de verborgen of occulte kracht achter de schepping, de Levensadem.

Opmerkelijk is dat gewezen wordt op de onjuiste vertaling van de titel *Reu Nu Pert EM Hru* als het Egyptisch dodenboek. De juiste vertaling is volgens de auteur: Boek van het overdag verschijnen. Ook H.P.B. maakt in het boek *De Geheime Leer* gebruik van de titel *Het Egyptisch dodenboek*.

In het Oude Egypte werd de invloed van de hemellichamen onderkend. Men zag Egypte als een afspiegeling van de hemel. De Oude Egyptenaren hadden kennis van de dierenriem en volgens de auteur zijn de tekens van de dierenriem van Oud-Egyptische oorsprong. Interessant is wat H.P.B. in *De Geheime Leer* ons meedeelt over de ouderdom van de dierenriem (o.a. I, nrs 658 en 668, II, nr 436). H.P.B. gaat nog verder in de tijd terug en wijst wat dit betreft naar de geschriften van de Hindoes.

Na lezing van het boek *Egyptische Kosmologie* kan gesteld worden dat de auteur er zeker in is geslaagd aan te tonen dat de cultuur van de Oud-Egyptenaren zeer hoog ontwikkeld is. Bovendien kan worden aangenomen dat ingewijden op de hoogte waren van de Oude Wijsheid. Een handig instrument biedt tevens de verklarende woordenlijst achter in het boek.

Ton van Beek

# V e r e n i g i n g s n i e u w s

## **Mary Anderson: The Fundamentals of Theosophy. 8-12 mei. Besanthal. ITC.**

De internationale vice-presidente Mary Anderson gaf een verkorte versie van haar in 1999 gegeven bijdrage aan de School of the wisdom in Adyar, over de grondbeginselen van theosofie. De 25 tot 30 deelnemers aan deze school volgden vijf dagen een boeiende, met humor gebrachte uiteenzetting van de achtergronden van theosofische leringen.

De aangehaalde literatuur varieerde van H.P. Blavatsky's *Sleutel tot Theosofie*, haar *De Geheime leer* en *Stem van de Stilte* tot de Mahatma Brieven en de verschillende commentaren van Barborka, Taimni, Algeo, Warcup, Besant en Gardner. Maar ook Krishnamurti, Emerson en Aldous Huxley kwamen naar voren.

Er werd begonnen met het begrip theosofie wat overging in het onderzoeken van het idee god en religie wat weer leidde naar de samenstelling van de mens en evolutie.

Het einde van de school kwam na de behandeling van het spirituele pad. In vijf dagen waren de sleutelbegrippen van theosofie als weergaven van de oude wijsheidsfilosofie in heldere opeenvolging aan de deelnemers voorgelegd zodat er diep op kon worden ingegaan.

Theosofie bleek geen religie maar wel religieus als een spirituele manier van leven. H.P. Blavatsky zei: "Het is religie zelf." Het woord religie heeft te maken met het weer verbinden met de goddelijke oorsprong. Daarom verbindt het ook de

mensen met elkaar. Theosofie is er sinds de eerste schim van gedachte ontstond in de mens. Het gaat om diep liggende kennis van de achtergronden van bestaan en men hoeft er niet super intelligent voor te zijn. Als filosofie omvat het de hele wereld, maar ook het dagelijks leven.

Vooruitgang in theosofie betekent niet zo zeer een proces van weten als wel een behoefte om toe te passen wat gevonden wordt.

H.P. Blavatsky gaf drie punten voor de zoeker: gezond verstand, gevoel voor humor en meer gezond verstand. Theosofie kan helpen bij het richten naar het doel, er zijn wegwijzers die we samen kunnen onderzoeken. Het doel heeft te maken met de drie grondbeginselen in de proloog van de Geheime Leer die weer leiden naar begrippen als eenheid, beweging en wet. Er liggen vergelijkingen in de upanishads, in de christelijke geschriften en in die van de islam.

Theosofie wordt besproken als lering, visie, zoektocht, manier van leven en als ontdekkingsvinding. De visie wordt evolutie genoemd. Evolutie van onbewuste volmaaktheid naar bewuste onvolmaaktheid naar bewuste volmaaktheid. Er zijn twee manieren om met de visie van evolutie om te gaan. Er is primaire theosofie: we dringen door tot de essentie ervan via intuïtie die tot handelen leidt. We nemen het op in het leven en handelen uit inspiratie. Dat wordt wel genoemd vanuit het hart. En er is secundaire theosofie: theosofie als academische studie die door het denken

## **Agenda**

### **oktober**

4-8 Seminar met dr. Edi Bilimoria. Voertaal Engels. (Naarden)  
Inlichtingen ITC:  
035-6945121

14 en 15 Najaarsweekend  
Studie over het boek "Studies in de Bhagavat Gita" van Subba Row. (Naarden)

### **november**

11 studiegroep *Goddelijk Plan* (Amsterdam)  
18 en 19 H.P.B. en de Stanza's, met Michael Gomes. (Naarden)

### **december**

2 Studiegroep *De Geheime Leer* (Amsterdam)

### **maart 2001**

3 en 4 Voorjaarsweekend

### **juli 2001**

13, 14 en 15 Zomerweekend

### **oktober 2001**

13 en 14 Najaarsweekend

# V e r e n i g i n g s n i e u w s

---

begrepen wordt maar het dagelijks leven niet verandert. We noemen dat vanuit het oog.

Praktijk begint in het bewustzijn. Het denken kan zich richten of op wijsheid of op een plezierig leven (kama-manas).

Er wordt verwezen naar de aantekeningen van kapitein Bowen, de Bowen notes (in het Nederlands de Bowen-brochure), die hij maakte tijdens de uitleg van H.P. Blavatsky over de studie van theosofie. Zij legt daarin uit hoe jnana yoga werkt, hoe je door een tekst heen kunt breken om zelfstandig te gaan denken. Andere benaderingen komen naar voren zoals de negatieve van "het is niet dit, niet dat" (neti-neti) wat leidt naar de realisatie dat er geen beschrijving mogelijk is.

En de positieve benadering zoals aangegeven in de proloog van *De Geheime Leer*. Het grenzeloze omvat al het begrensde. We komen dicht bij de wortels van bestaan, wat het inzicht verwijdt. Taimni's benadering in mathematische symbolen wordt benaderd via uitgereikte diagrammen. Als we kijken naar de twee polen van het polariserende Ene, kijken we ook naar dat wat hen bindt: het derde.

Het begin is androgyn, niet gescheiden. De werkzaamheid begint bij de scheiding als tot manifestatie wordt overgegaan, ook wel de derde logos genaamd. Uit die activiteit ontstaan de zeven waaruit het levensweb voortkomt. Barborka en Gardner komen aan de orde maar ook vedische en boeddhistische samenstellingen worden onderzocht.

De drie stromen van evolutie in de mens, de fysieke, de intel-

lectuele en de spirituele hebben te maken met de drie-eenheid van geest, materie en de verbinding tussen die twee, het denkvermogen ofwel manas. Het denkvermogen is als de god Janos met de twee hoofden. Het kan zich richten op persoonlijke verlangens of het kan zich confirmeren aan de innerlijke aard van liefde-wijsheid. Op dat niveau is wijsheid altijd liefde. De brug die de mens bouwt tussen die twee richtingen wordt wel het anthakarana genoemd. Het bestaat uit die materie van het z.g. lagere denken die overeenkomt met het hogere, de materie die zuiver is en onbezoedeld door egoïsme.

Goethe, Emerson, Mahler en Tolstoy komen naar voren bij reïncarnatie en karma. Over het begrip karma bestaan veel dwalingen. Het is niet het zwaard van Damocles boven onze hoofden. Slecht karma bestaat niet, we hebben het allemaal nodig. Karma maakt geen plannen, dat doet de mens. Er wordt verwezen naar het hoofdstukje over karma in het boekje *Licht op het Pad*. Dat komt alleen voor in de Adyar uitgave die helaas in het Nederlands is uitverkocht.

Het verlangen om alleen goed karma te zaaien mondt uit in duizend onkruiden, waaronder het reuze onkruid: zelfzucht. Men kan zichzelf niet dwingen tot onzelfzuchtigheid. Men kan los gaan laten door groeiend inzicht. Naar de Mahatma Brieven wordt verwezen bij het onderwerp: toestanden na de dood. Devachan, de hemelwereld, blijkt een toestand van illusie en daardoor verschillend voor iedereen. We scheppen

onze eigen hemel tijdens het leven afhankelijk van de staat van bewustzijn. De Creation Hymn uit de Rig-Veda wordt gelezen en evolutie komt naar voren. Ging Darwin uit van de evolutie van vorm, de theosofische leringen brengen de evolutie van het bewustzijn wat gebruik maakt van de vormen. Weer worden verschillende diagrammen bekeken met namen als: heuvel en dal, spiraal, wenteltrap en levensladder. Zo gaat het onderwerp evolutie over in ronden en rassen wat in verband staat met de drie stromen van evolutie. De spirituele stroming is van alle tijden en begon bij de dageraad van ontstaan. De fysieke begon met de eerste wortelrassen en de intellectuele begon pas halverwege het derde wortelras toen er gesnoept werd van de boom van kennis van goed en kwaad. Daarom gaat het menselijk karma terug tot het derde wortelras, toen het mannelijke en vrouwelijke van elkaar werden gescheiden. Wij zijn allemaal deel van het vijfde wortelras want we hebben vijf zintuigen en elk zintuig ontwikkelt zich gedurende een ras. In de toekomst wordt materie ijler en zal de mens er totaal anders uit gaan zien.

Het spirituele pad is het laatste onderwerp van deze school. Het is geen pad maar een symbool. Het ware motief voor dat symbolische pad is liefde. Kijkend naar wat er over vermeld wordt in verschillende tradities zoals het boeddhisme, de vedische yoga-sutra's, de mystieken in christendom en islam, in sprookjes en parabels zoals het Lelijke eendje en De verloren zoon, ontdekken we

# V e r e n i g i n g s n i e u w s

---

dat nederigheid en tot dienst bereid zijn naar liefde leiden.

In Huxley's *Perennial wisdom* staat een aanhaling van William Law: 'Zij hebben zich tot God gewend voordat ze zich van zichzelf hadden afgewend.'

Krishnamurti's land zonder paden wijst op de onbereikbaarheid van het pad via een systeem. Het pad is een manier van leven, een toestand van bewustzijn. Het geestelijk pad zelf is het doel en de pelgrim het pad. Daarom wordt er gezegd: 'Men moet het pad worden om het te kunnen gaan.'

Het was een bijzonder heldere en ontspannen school die bijgedragen heeft aan het inzicht in de soms zo complex lijkende materie.

Fay van Ierlant

## **Zomerschool TVN 14-16 juli. De onvoltooide symfonie**

Zestig tot zeventig deelnemers vulden de Besanthal tijdens de zomerschool 2000 van de Nederlandse afdeling van de Theosofische Vereniging.

Om elf uur vrijdagmorgen opende de voorzitter Ali Ritsema de school met een welkomstwoord. Daarna leidde zij het onderwerp: de onvoltooide symfonie, in.

Een symfonie is een harmonisch geheel terwijl onvoltooid staat voor een proces in wording. Op weg naar een harmonisch geheel, naar een voltooiing.

Het derde grondbeginsel in de proloog van H.P. Blavatsky's *De Geheime Leer* heeft het over het voltooiën van de symfonie, de muziek der sferen, in de mens. De gelijkheid in wezen van alle

zielen met de universele overziel en de verplichte pelgrimstocht voor elke ziel door de materie om tot voltooiing te komen, om huiswaarts te keren.

Evolutionaire vooruitgang in de mens vereist voorbereiding. Die voorbereiding noemen we het pad van geestelijke ontwikkeling. Het pad terug naar het vaderhuis. De Theosofische Vereniging houdt zich daarmee bezig. Er worden wegwijzers gegeven die we kunnen leren begrijpen.

In de Mahatma Brieven lezen we dat de taak van de Theosofische Vereniging is: alle vonken weer tot vlam te maken wat wil zeggen altruïsme in plaats van egoïsme. *De Stem van de Stilte*, het laatste geschrift van H.P. Blavatsky, verwijst naar het open pad van bevrijding en het verborgen pad van zelfverloochening. Ook wel aangeduid als de leer van het oog en de leer van het hart. Het verschil tussen die twee is dat het open pad leidt naar individuele bevrijding, niet in staat of niet bereid de vruchten te delen omdat er geen mogelijkheid tot verbinding met het lagere is opgebouwd. Het verborgen pad daarentegen geeft de gehechtheid aan nirvana op om de mensheid te blijven helpen. Dan wordt de symfonie voltooid en kan er contact worden onderhouden met alle gebieden van bestaan.

Focus niet op het Ene maar op het Al. Het nirvana voorbij, na het gewonnen en weer opgegeven te hebben, op het pad van de opwaartse boog waarbij het geestelijke zich bevrijdt van de vorm.

De Paramita's, o.a. genoemd in *De Stem van de Stilte*, zijn

transcenderende vermogens om van de ene staat van bewustzijn in de andere te komen. Mededogen is geen attribuut, het is de wet der wetten. De zevende stap van wijsheid, prajna staat voor het kunnen afstemmen van het bewustzijn op elk der zeven gebieden in harmonie met de muziek der sferen. Daarom gaf Apollo de zevensnarige lier aan zijn zoon Orpheus.

Prajna is ook mahat, het universele denken. Een adept is iemand die het pad van mededogen is gegaan en deel uitmaakt van dat universele denken.

Wij mensen zijn nog steeds goden in ballingschap maar we zijn ook de onvoltooide symfonie in wording.

Met deze inleiding werd de toon voor het symfonische weekend gezet.

De dag werd verder letterlijk aan muziek gewijd door de musicus Dick Hollander.

Muziek als metafoor voor goddelijke orde en schoonheid. Maar ook muziek als hulp op weg naar innerlijke stilte. Muziek is geordend geluid van samenhangende trillingspatronen en ritmen. De heilige getallen in kunst, architectuur en wiskunde uiten zich ook in muziek. De ouden in India, Egypte en Griekenland beschouwden harmonische klanken als genezend. Muziek kan het denken overstijgen. Alle energie, ook die van het geluid is neutraal, het kan ten goede of ten kwade worden gebruikt. Juist gebruik vraagt om verantwoordelijkheid. Onze oren moeten leren horen, leren luisteren. We luisteren eerst naar Bach en dan naar Schönberg, die meer stilte in zijn werk brengt. Om meer toegang

# V e r e n i g i n g s n i e u w s

---

tot het wezen van muziek te krijgen reikt Dick Hollander de leer van de chakra's aan. Klanken trekken je naar de aarde of naar de geestelijke kant. Er wordt langs de chakra's gereisd met telkens een passende muziek.

Het kruinchakra heeft te maken met stilte. Er is geen klank meer, de symfonie is voltooid. Elk geluid komt voort uit de stilte en gaat daar weer in terug. Via meditatie kunnen we met de stilte in contact komen.

De avond van de eerste dag van de zomerschool kan worden deelgenomen aan een workshop door Nicolette Kromschee. Er wordt gewerkt met houtskool. Het gaat over kleur ervaren zonder kleur. Mooie uitingen komen te voorschijn en daar wordt over nagepraat.

De tweede dag komen de Yoga-Sutras van Patanjali aan de orde als wegwijzers op het pad naar voltooiing. Nel van Beers geeft aan dat Patanjali de sutra's omschreef als het leren stil zetten van de wijzigingen van het denken. Op weg naar de samenklank van de mens met de universele geest. De Bhagavad Gita heeft het over eenheidsstreven waar we iets voor moeten doen. Voor iedereen is het pad anders, voor de een hobbelig, voor de ander opwindend. Er is inspanning en inspiratie voor nodig.

De eerste stappen op het pad van Patanjali's yoga worden yama-niyama genoemd.

Yama kun je omschrijven met ahimsa, wat wil zeggen: geen leed toebrengen. Het gaat over niet doden, niet stelen, niet onkuis zijn, niet onwaar zijn, niet onmatig zijn. Het zijn verster-

vingen tegenover de verlokkingen van het materiele leven. Je kunt er niet mee aan de gang in een hutje op de hei, maar je moet keuzes maken midden in de wereld. Niyama brengt de positieve aspecten naar voren. Wat je wel kunt doen tegenover dat wat je moet laten bij yama. Niyama heeft het over zuiverheid, tevredenheid, niet geraakt worden, toegewijde studie en overgave aan het goddelijke. Op al deze aspecten wordt verhelderend ingegaan. Yama-niyama worden samengevat als zuivering en inzicht door oefening te bereiken.

Wouter van Beers gaat dan in op de overige stappen van Patanjali's yoga. Na yama-niyama komen asana – pranayama – pratyahara – dharana – dhyana – samadhi.

Samadhi is een hoge staat van zijn en met dhyana een gift, een blessing na noeste arbeid. Dharana vraagt de concentratie van een voortdurend wakker waarnemend bewustzijn. Pratyahara gaat daaraan vooraf, de invloeden van buiten worden losgelaten om niet meer te hinderen. Pranayama houdt ademhalingsoefeningen in. Asana's zijn houdingen die aandacht geven aan het lichaam. Als voorbeeld van eenheid in praktijk wordt zuurstof genoemd, waar we allemaal gebruik van maken en wat alles verbindt. Nadenken over ruimte en over het begrip atoom wat zich weer splitst in minuscule deeltjes kan je de grootheid doen ervaren van wat yoga eigenlijk aangeeft: de vereniging van elk en alles met het geheel van bestaan. Er wordt afgesloten met een visualisatie oefening. Zaterdagmiddag brengt Ronald

Engelse de zevenvoudige samenstelling van de mens om het begrip Pratyahara helder naar voren te kunnen brengen. Pratyahara is het op de juiste plaats zetten van de zintuigen. Zo kijken dat je voelbaar het zaad in jou en in alles waarneemt. Laat de denkmolen alleen werken als het nodig is. De vraag is: hoe keer ik me naar binnen. Het worstelen met ambities leidt naar het zoeken van oplossingen. Veel organisaties gaan daarop in en exploiteren de hunkering van de mens op zoek naar de bron van bestaan. Pratyahara gaat dan over het innemen van de juiste houding tegenover al die invloeden van buiten. Hoe leren we los van welke organisatie dan ook in de eeuwige spiegel kijken. Uiteindelijk is de enige leraar de worsteling met de eigen gedachte.

Louis Geertman is de volgende spreker. Het gaat over André Gide's boek: *La Symphonie Pastorale*. We luisteren even naar de pastorale van Beethoven die in het verhaal een rol speelt. We luisteren met gesloten ogen want het verhaal gaat over een blind meisje. In de literatuur ontmoet je mensen op de drempel, die zich bewust worden van andere dimensies in het bestaan. Er is een spanningsveld tussen geest en stof. Het belangrijkste is: alleen met je hart te schouwen. Gide toont aan dat het hele bewustwordingsproces om liefde draait. Bittere aardse ervaringen zijn nodig om ware liefde te ontdekken. Schrijven vraagt om enorme discipline en zelfonderzoek. De worsteling van Gide lag op het vlak van persoonlijke vrijheid en gebondenheid aan van buiten af opge-

# V e r e n i g i n g s n i e u w s

---

legde regels. Hij schreef het boek in 1919 in twee delen. Een blind verwaarloosd meisje wordt door een dominee in zijn gezin geplaatst. Hij probeert haar via muziek te helpen. Het loopt uit de hand, de man wordt verliefd. Het meisje wordt geopereerd en kan zien. Ze neemt waar wat zich in het gezin afspeelt en tracht zelfmoord te plegen. Ze overleeft maar is doodziek en sterft toch. De dominee zit met de puinhopen. De test lag in de praktijk. Zolang egoïsme overheerst blijft de symfonie onvoltooid. Het z.g. slechte blijkt de grote inwijder. Afgesloten wordt met Panta Rhei, alles stroomt, alles is steeds in wording.

Op de laatste dag gaat Paul Zwollo op pad met de meesters. Hij verwijst naar het derde doeleinde, naar de vermogens die in de mens sluimeren. Het streven naar volmaking vraagt vele levens van lief en leed. Ervaringen maken het karakter. Het spirituele leven kan in eigen hand genomen worden, zodat de geestelijke levenskern zich sterker kan doen gelden. De tijd is gekomen om van het simpele overleven via de strijd om het bestaan over te gaan naar gemeenschapszin en samenwerking. Zowel H.P. Blavatsky's geschriften als de Mahatma Brieven wijzen ons op de onvoorstelbare kennis die binnen het bereik van de mens ligt. Geen verstandelijke kennis maar een hoger weten. Het Hoger zelf is de meester in ons. De verloren zoon uit de bijbel kan het vaderhuis weervinden. Het z.g. homing instinct, het huiswaarts gerichte in de mens kan ons terug leiden als we daartoe bereid zijn. Het z.g. pad is een

levenshouding waarin altruïsme en de ander centraal staan. Er zijn evenveel paden als mensen. In de toekomst kunnen we vrijwillig deel gaan uitmaken van het goddelijk plan en meehelpen het menselijk lijden te verlichten. *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky geeft de essentiële leer versluierd weer. Bij het schrijven ervan werkte H.P. Blavatsky samen met de mahatma's KH en M. Er werd een tipje van de sluier opgelicht van de universele geheime leer. Het oosten staat symbolisch voor het oosten in de zoeker die zich naar zijn spirituele zonsopgang moet richten. Ex oriënt lux.

Paul Zwollo toont dan een reeks prachtige dia's met uitleg. We zien de brieven van KH en M die bewaard worden in het Britse museum in Londen, een kaart van India, en veel boeddhistische symboliek.

Dan wordt de zomerschool 2000 afgesloten met een korte samenvatting van het onderwerp door Fay van Ierlant. Uitgegaan wordt van de universele eeuwigdurende geheime leer, ook wel steeds weerkerende oude wijsheid genoemd. H.P. Blavatsky bracht het allemaal weer naar voren aan het einde van de negentiende eeuw, samengevat in drie grondstellingen in de proloog van haar *De Geheime Leer* en in de drie doeleinden van de Theosofische Vereniging. Als we daarop ingaan komen we bij de drie-eenheden van de religies. In de z.g. wetten van Manu worden de drie aspecten van bestaan naar voren gebracht als vader-moeder-leraar. Vader als het immanent geestelijke, moeder als het periodiek versluierde in de materie en de

leraar daar waar het samengaan, de werkzaamheid tussen geest en materie ligt. De transcendente pelgrimstocht toont dan de weg van leerling naar leraar, van onvoltooid naar voltooid.

Het zomerweekend 2000 was daarom zo boeiend omdat van het onderwerp over geestelijke groei bij iedere benadering een ander aspect werd belicht. De symfonie nog onvoltooid maar zeer de moeite waard.

Fay van Ierlant

## E-mailgroep

Een tijdje geleden deed ik in Theosofia een oproep dat er een e-maillijst moest komen. In dat artikelje legde ik uit wat een e-maillijst is en ik gaf aan welke eigenschappen ik vond dat zo'n e-maillijst moest hebben. Een e-maillijst is hetzelfde als een e-mailgroep, dat wil zeggen een manier om met een groep mensen via e-mail te discussiëren. De Nederlandstalige e-mailgroep is intussen opgericht. Voor wie geïnteresseerd is, het internetadres waar je je op kan geven is:

[www.egroups.com/group/theosofie-groep](http://www.egroups.com/group/theosofie-groep). De e-mailgroep is intussen al een maand of vijf bezig. We hebben allerlei onderwerpen besproken. Ik noem er een aantal: clonen, schoonheid, geest, bos&tuin, oosterse tegenover westerse bronnen, enz. De groep is levendig, gevarieerd en voorlopig houden we het nog beschaafd. Op het moment dat ik dit schrijf hebben we 16 leden, het formaat van een kleine loge dus.

Groetjes en misschien tot mails,

Katinka Hesseling

## Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht ontnomen worden wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Mening en opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

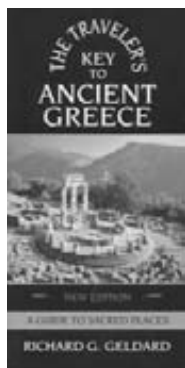
De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.





# Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam  
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57



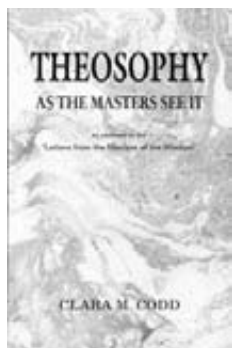
## The Travelers Key to:

### - Ancient Greece

Richard Geldard f 56,70

### - Ancient Egypt

John Anthony West f 50,85



## Theosophy as the Masters

### See It - Clara Codd

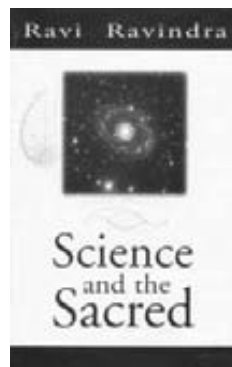
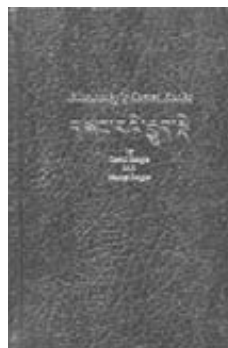
Revised edition f 16,00

## Blavatsky's Secret Books

David & Nancy Reigle

New enlarged edition f 42,00

(alleen leverbaar rechtstreeks  
aan particulieren)



## Science and the Sacred

Ravi Ravindra f 27,50

## Buddhist Meditation

S. Rinpoche

New edition f 11,25



Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de erkende boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever, tenzij anders vermeld. Wij zijn maandag tot en met vrijdag van 10.30 tot 17.00 uur geopend. Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.